

2024 Leto Nyár

Magazín

Leo Express

SK

Téma

.....
Zo života hviezd

Rozhovor

.....
**Prišiel, hodil,
zvítazil**

HU

Interjú

.....
**Jöttem, dobtam,
győztem**

55 rokov

ČISTO PRÍRODNÉ ZLATO

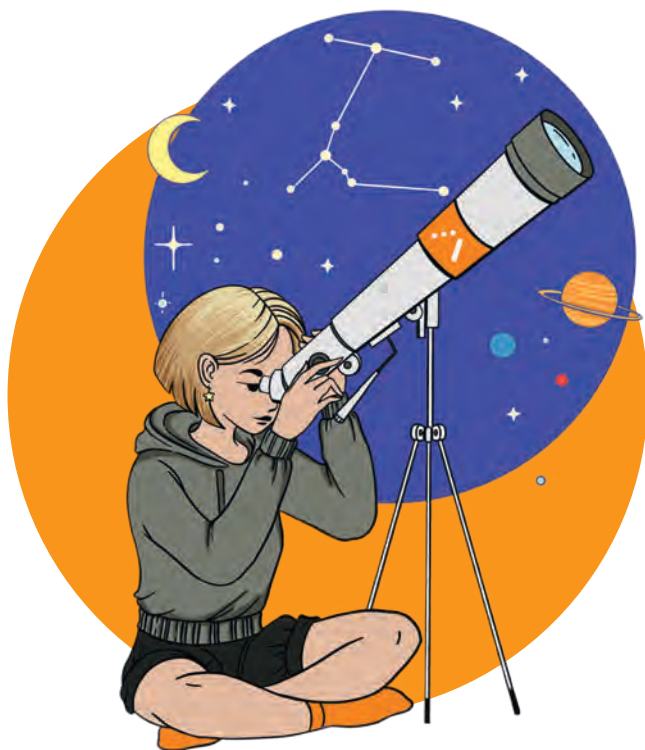
www.steiger.sk

Vychutnávejte s rozumom od 18 rokov.

ZO SRDCA STAVNICKÝCH HŔ

Milí cestujúci,

SK Vitajte pri letnom vydaní nášho palubného magazínu s hviezdou tematikou.

Slovensko má odjakživa blízko ku hviezdám, veď kde inde na svete sa stal najväčšou osobnosťou dejín krajiny hviezdár? Víťaz ankety „Najväčší Slovák“, Milan Rastislav Štefánik, bol svojím hlavným povoláním astronóm. Od slovenských hviezd sa presunieme ku hviezdám na oblohe. Vela ľudí sa tiež domnieva, že nebeské telesá a astrológia riadia naše životy, ale sú skutočne osudy ľudí aj celých krajín vpísané vo hviezdach? V článku o znamení zverokruhu sa tomu pokúsime prísť na kĺb. Predtým sa však vydáme preskúmať Dunajskú Stredú, ktorá má okrem liečivých termálnych prameňov a úchvatných technických pamiatok rozhodne čo ponúknuť. Vedeli ste, že z Ohrád pri Dunajskej Strede pochádza československý olympijský medailista, diskár Imrich Bugár?

S našimi stewardkami Luciou a Suzanou si porozprávame o ich práci a o nevhedných situáciách, ktoré vo vlaku zažívajú. A pokiaľ ste dočítali až sem, možno vám už jedna z nich prišla skontrolovať cestovný lístok. Prajeme pohodovú cestu a príjemné čítanie! •

Kedves Utasaink!

HU Fogadják sok szeretettel legújabb tavaszi kiadásunkat! Szlovákia mindig is „közel állt a csillagokhoz“, hiszen nem egy nagymúltú csillagvizsgáló található a területén, továbbá az egyik leghíresebb szlovák is csillagász volt. Egy országos felmérés alapján ugyanis a híres csillagász, Stefánik Milan Rastislav lett a „legnagyobb szlovák“. A csillagásztól térjünk át az égen lévő csillagokra! Az asztrológia évezredek óta foglalkoztatja az embereket, és sokan hisznek abban, hogy a csillagok állása befolyásolja életüket. De vajon tényleg a csillagok határozzák meg sorsunkat? Cikkünkben bemutatjuk a különböző csillagjegyeket, és megpróbálunk a végére járni annak, hogy az állatövi jegyek tényleg hatással vannak-e az életünkre és személyiségünkre. A továbbiakban olvashatunk Dunaszerdahely jellegzetességeiről, és nem utolsósorban a Csallóköz-kürti születésű Bugár Bélával folytatott beszélgetésre szeretném felhívni kedves figyelmüket!

Két stewardessünket arról kérdeztük, hogy mit tartanak a legfontosabbnak a munkájukban és milyen érdekes helyzetekbe kerültek munkavégzésük során. Lehet, mire ide jutottak az olvasásban, egyikük már jött is kezelni a jegyüket. Kellemes olvasást és jó utat kívánok mindenkinek! •

DESTINÁCIA | UTICÉL

8 Spoznajte srdce južného Slovenska |
Ismerje meg a Csallóköz szívét

TÉMA

14 Zo života hviezd

TÉMA

20 Slovenské hviezdy na svetovom nebi

ROZHOVOR | INTERJÚ

24 Prišiel, hodil, zvíťazil |
Jöttem, dobtam, győztem

TÉMA | TÉMÁK

34 Tajomstvo zvieratníka |
Az állatjegyek titokzatos világa

INŠPIRÁCIA | INSPIRÁCIÓ

40 Krásne a tajomné hrady Slovenska |
Lenyűgözően szép várak Szlovákiában

PREDSTAVUJEME | BEMUTATJUK

52 Aby mal každý zákazník správny
lístok a usmieval sa |
Minden utasnak meglegyen a helye
és mindenki jól érezze magát

FOTOSÚTAŽ | FOTÓPÁLYÁZAT**SK Bezpečná tlačovina**

Obálka Magazínu Leo Express je ošetrená anti-mikrobiálnym lakom, ktorý z neho robí bezpečnú tlačovinu. Časopis si tak môžu bezpečne prezrieť všetci cestujúci bez toho, aby sa stali prenášačom baktérií, plesní alebo vírusov.

HU Biztonságos lap

A Leo Express Magazin címlapja antimikrobiális lakkal van ellátva, ami jelentősen csökkenti a vele bevont felületen a baktériumok és a vírusok jelenlétét. Ennek köszönhetően az olvasás biztonságossá válik az utasok számára!

Magazín Leo Express | Leo Express Magazin**Vydavateľ | Kiadó:**

Leo Express Slovensko s.r.o.
Sídlo vydavateľa / A kiadó székhelye:
Pražská 3222/11, 811 04 Bratislava
IČO 50 085 891

Pre Leo Express vydáva: | Kiadja:

COT group s.r.o., Garden Eleven,
Kubánské nám. 1391/11
100 00 Praha 10 – Vršovice,
IČO: 25098853

Redakčná rada | Szerkesztőbizottság:

Eva Frindtová, Emil Sedlařík,
Lea Macíková, Petr Manuel Ulrych

Texty | Szöveg:

Jakub Jukl, Karol Nagy
Veronika Vandrašeková

Preklad | Fordítás:

SK: POPROCKY, s.r.o.
HU: Kocsis Szilvia, Pejša Robert

Foto | Fotók:

Ak nie je uvedené inak, sú fotografie
zo Shutterstock.com | Shutterstock.com
(ha nincs feltüntetve másként)

Foto na titulnej strane | Címlapkép:

Shutterstock.com

Grafická úprava a sadzba |**Nyomdai előkészítés:**

Eva Zilvarová

Produkcja | Producer:

Julie Válková

Tlač | Nyomás:

Triangl, a.s.

Inzercia | Hirdetés:

COT group s.r.o.
e-mail: inzerce@cot.cz
Vydavateľ neručí za obsah inzerátov. |
A hirdetések tartalmáért nem vállalunk
felelőséget.

Registrácia Ministerstva kultúry
Slovenskej republiky | Szlovák Kulturális
Minisztériumnál regisztrált:

EV 6170/23/PT

Vychádza 4x ročne | Megjelenik
negyedévente

Miesto vydávania | Megjelenés helye:
Praha

Dátum vydania | Megjelen:

28. jún 2024 | 2024. június 28.

Poradové číslo v kalendárnom roku |
Évfolyam/szám:
2/2024 | 2024/2

Ročník | Vintage:

1. ročník

Uzávierka budúceho vydania |**Következő lapzárta:**

15. 8. 2024

ISSN 2989-3755

Naj

Karlovarský kraj

Karlovarský kraj – najširšia ponuka relaxačných pobytov

Každý deň vás čaká nová výzva. Máme pre vás recept na dobitie bateriek! Nechajte starosti doma a vydajte sa do kúpeľov, kde môžete načerpať novú energiu. Relaxačné pobyty sú osviežujúcim únikom od každodennej rutiny. Doprajte si luxusnú starostlivosť o telo a myseľ v romantických kúpeľných mestách, ktoré obklopuje čistá príroda. Zažite liečivé procedúry, ktoré inde nevyskúšate. Využívajú sa na ne totiž miestne jedinečné prírodné zdroje v podobe minerálnych prameňov, prírodného CO₂ alebo rašeliny. A až sa dostatočne nabažíte zaslúženého relaxu, vydajte sa objavovať magické miesta tohto regiónu.

NAŠE TIPY

TEXT: Karol Nagy

FOTO: Shutterstock.com,
Amonet (CC BY-SA 3.0 DEED),
Ceryák István, (CC BY 3.0 DEED) /
Wikimedia Commons

AZAHRIAH V PEVNOSTI

Známe úslovie, že medzi zbraňami múzy mlčia, v Komárne dnes už neplatí. Práve naopak. Delá utíchli a v tunajšej pevnosti sa pravidelne usporadúvajú koncerty. 3. augusta sa uprostred ich hradieb rozoznie hudba mladého maďarského speváka a pesničkára, ktorý vystupuje pod menom Azahriah. Pre komárňanských fanúšikov to bude jedinečná príležitosť stretnúť sa s populárnym hudobníkom, ktorý tohto roku v máji pri troch po sebe idúcich koncertoch vypredal budapeštiansku Puskas Arenu – ako prvý umelec v jej histórii.

3. 8. 2024

[www.mskskomarno.sk/
programy/a-z-a-h-r-i-a-h](http://www.mskskomarno.sk/programy/a-z-a-h-r-i-a-h)

2 BRATISLAVA

V MENE KRÁĽA

Bratislava bola po stáročia korunovačným mestom uhorských panovníkov. Slávnu minulosť si naše hlavné mesto každoročne pripomína historickým korunovačným sprievodom. Ten môžete vidieť aj tohto roku v dňoch 16. – 18. augusta. Bratislavskými ulicami prejde pešo aj na koňoch zástup 200 historicky odetých dvoranov v čele s kráľom a kráľovnou. Na sprievod nadväzujú aj ďalšie kultúrne akcie a vystúpenia, tešiť sa môžete na ukážky historického šermu, dobových tancov a mnoho ďalšieho.

16. – 18. 8. 2024

[www.visitbratislava.sk/
sk/podujatia/bratislavskokorunovacne-dni/](http://www.visitbratislava.sk/podujatia/bratislavskokorunovacne-dni/)

3

KOLÁROVO

VŠETCI DO KOLÁROVA!

V dňoch 8. – 11. augusta sa bude konať už 39. tradičný Kolárovošký jarmok a hody. Návštevníci sa aj tohto roku budú môcť tešiť na trhovisko s množstvom stánkov, kolotočových atrakcií, veľa dobrého jedla a pitia a koncerty populárnej aj ľudovej hudby. Na programe sú tiež športové stretnutia miestnych klubov a celé hody v sobotu zakončujú bohoslužby v slovenčine a maďarčine.

8. – 11. 8. 2024

www.kolarovo.sk
4

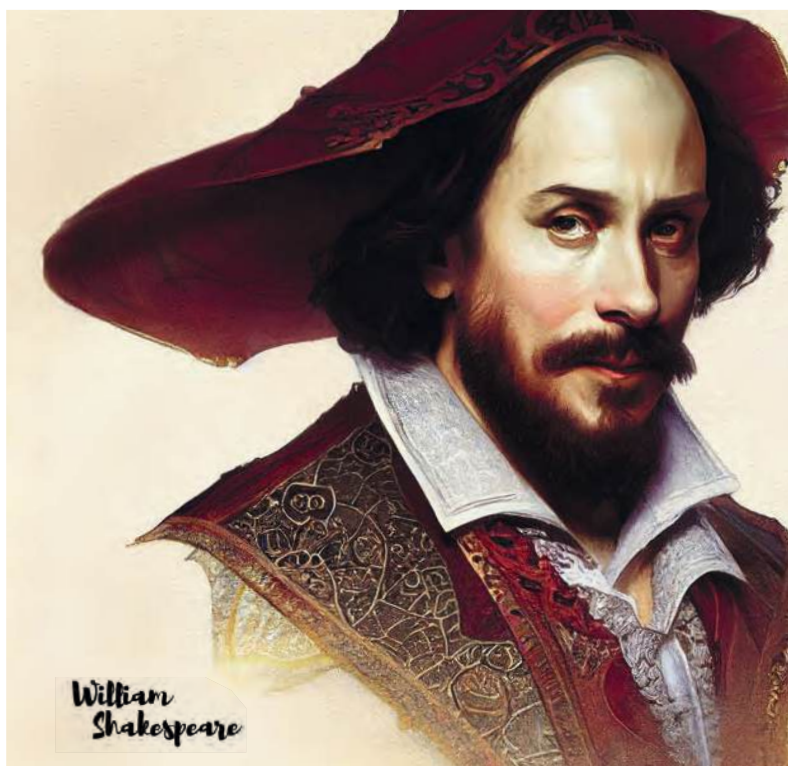
BRATISLAVA

ÍSŤ ČI NEJŠŤ?

Ale samozrejme, že ísť! A kam inam, než na Letné shakespearevské slávnosti v Bratislave! Predstavenia sa odohrávajú na unikátnom mieste, priamo na nádvorí Bratislavského hradu. Od 4. júla do 6. augusta sa diváci môžu tešiť postupne na päť známych Shakespeareových hier, a to: Skrotenie zlej ženy, Hamlet, Macbeth, Komédia omylov a Sen noci svätajánskej a predstavia sa v nich poprední slovenskí aj českí herci.

4. 7. – 6. 8. 2024

www.wshakespeare.sk
7
TIPY

Spoznajte srdce južného Slovenska

Keď dôjde na plánovanie výletov, nepatrí obvykle Dunajská Streda medzi destinácie prvej voľby. Kto sem však zavíta, býva rýchlo a hlavne pozitívne prekvapený!

TEXT: Veronika Vandrašková

FOTO: thermalpark.sk, dunstreda.sk, muzeum.sk, slovakia.travel.sk

8

DESTINÁCIA

SK **P**ráve táto oblasť je bohatá na vzácne druhy rastlín, živočíchov a najmä je najväčšou zásobárňou pitnej vody v strednej Európe! Nehovoriac o tamojších liečivých termálnych prameňoch a úchvatných technických pamiatkach, na čele s vodnými mlynmi.

CENTRUM KULTÚRNEHO DIANIA

Za prekvitajúci život, či už rastlinný, alebo ten živočíšny, vďaka Dunajská Streda svojmu umiestneniu. Leží v strede Žitného ostrova, ktorý je najväčším riečnym ostrovom v celej Európe. Z toho dôvodu bola lokalita osídľovaná už v dobe kamennej a predstavovala centrum diania – križovatku obchodných ciest, čo sa aj po stáročiach svojím spôsobom odzrkadľuje dodnes. Dunajská Streda je totiž kultúrnym centrom regiónu. →

9
UTICÉL

Ismerje meg a Csallóköz szívet

Dunaszerdahely nem az a hely, amelyet csak úgy turisztikai célpontként tűzünk ki magunknak, viszont kellemes meglepetés ér minket, amikor idelátogatunk és meglátjuk a tájat, a természetet, valamint a történelmi látnivalókat.

HU **E**nnak a régióknak egyedülállóan gazdag növény- és állatvilága kényezteti el a természet szépségét kutató látogatókat. Emellett ott vannak a turisták által kedvelt gyógyhatású termálfürdők és a technikai műemlékek, a vízimalmok is.

A RÉGIÓ KULTURÁLIS KÖZPONTJA

Csallóköz Európa legnagyobb folyók által körbezárt szigete, melynek szívében fekszik Dunaszerdahely. A város a régió gazdasági és egyben kulturális központja is. Benépesülésének első nyomai egészen a kőkorszakig nyúlnak vissza. Kereskedelmi útvonalak csomópontjaként a város Csallóköz fontos központja volt. A város neve abból a kiváltságból ered, mely szerint a mai város területén minden szerdán rendezhettek vásárt.

A LEGRÉGBBI EGYHÁZI NEVEZETESSÉG

A városban sok látnivaló van, célszerű, ha gyalog vágunk neki a túrának, mert így semmi sem kerül el a figyelmünket. A sétát a Vámbéry téren ajánlatos kezdeni, ahol a 14. századi, eredetileg gótikus Szűz Mária menybemenetele tiszteletére felszentelt római katolikus templom áll, amely a város egyik legrégebbig →

NAJSTARŠIA CIRKEVNÁ PAMIATKA

Vzhľadom na bohatú históriu Dunajskej Stredy odporúčame, aby ste si ju pochodili pešo. Len tak vám neuniknú tie najzaujímavejšie monumenty, na ktoré sú lokálni obyvatelia právom hrdí. Prechádzku možno začať na Vámbéryho námestí, na ktorom sa nachádza pôvodne gotický, neskorším prestavaním rímskokatolícky kostol, ktorý predstavuje najstaršiu historickú a cirkevnú pamätihodnosť mesta. Kamenné základy kostola, hlavná loď, svätyňa a veža boli postavené v roku 1329, v spomínanom gotickom štýle. V roku 1518 bol prestavaný v neskorogotickom slohu na dvojkomorový kostol s vedľajšou loďou, no a rozsiahlymi stavebnými úpravami bol kostol v rokoch 1742 – 43 zrenovovaný v barokovom slohu. Jeho hlavný oltár je barokový, pochádza z 18. storočia a je zdobený malbou Nanebovstúpenia panny Márie, nad ktorou je socha ochrancu a patróna sv. Juraja na koni.

HISTÓRIA MESTA POD JEDNOU STRECHOU

Určite nevynechajte ani návštevu Žitnoostrovneho múzea, ktoré sídli v klasicistickej budove Žltého kaštieľa z 18. storočia, na Múzejnej ulici. Vďaka vzácnym exponátom v budove, ktorú dal kedysi postaviť biskup Mikuláš Kondé, sa dozviete viac o histórii – o archeologických a paleontologických objavoch v tejto oblasti – a zároveň uvidíte exponáty z oblasti histórie či etnografie. Múzeum totiž vlastní zbierku až 8 809 kusov exponátov, ktoré sú rozdelené do jednástich tematických celkov. Samostatný zážitok predstavuje konkrétny etnografický materiál zo Žitného ostrova – autentická sedliacka kuchyňa, kuchyňa s otvoreným komínom, sedliacka izba, pracovné nástroje či rôzličné pamiatky

zo života a činnosti cechov. Inými slovami, na vlastné oči uvidíte, ako kedysi žili obyvatelia tejto oblasti Slovenska.

RAJ PRE UMELECKÉ DUŠE

Počas potuliek mestom odporúčame aj návštevu secesnej Vermesovej vily, ktorá bola postavená na prelome 19. a 20. storočia a na prvý pohľad pôsobí ako zámoček. Dlhodobu sa v nej nachádza vysunutú pracovisko Slovenskej národnej galérie, pričom posledné roky zastrešuje zbierku diel súčasných maďarských umelcov. Prezrieť si v nej môžete tvorbu hornozemských maďarských výtvarníkov aj práce umelcov z Maďarska. Navyše, pravidelne sa v jej priestoroch konajú i výstavy maďarských umelcov žijúcich v rôznych častiach Európy. Samostatný zážitok predstavuje už vstup do galérie. Pred vchodom je

vallási és történelmi nevezetessége. Az eredeti kőtemplom 1329-ben épült a már említett gótikus stílusban. Később 1518-ban a templom késő gótikus stílusban lett átalakítva két kamrával és mellékhajóval. Később 1742 – 1743 között a templom kiterjedt felújításon ment keresztül. Megemelték a falakat és felépítették a tornyot. A fő oltár barokk stílusa a 18. századból ered és egy festmény, Szűz Mária mennybemenetele díszíti, amely felett a templom védőszentje Szent György lovas szobra található.

A VÁROS TÖRTÉNELME EGY HELYEN

Amit mindenképpen látni kell, az a 18. században épült Sárگا kastély, amelyet Kondé Miklós püspök építtetett, jelenleg a Csallóközi Múzeum székhelye.

inštalovaná stála vonkajšia expozícia s modernými sochárskymi dielami, ktorá sa nazýva Park sôch Európa.

TERMÁLNE KRÁLOVSTVO

Ako sme už v úvode naznačili, hlavným dôvodom, pre ktorý zvyknú turisti navštevovať Dunajskú Stredú a dokonca sa do nej pravidelne vracat', je jej termálne bohatstvo. V meste nájdete Thermalpark, ktorý predstavuje jedno z najobľúbenejších a najnavštevovanejších stredísk s termálnymi kúpeľmi na južnom Slovensku. Tento liečebný relax sa rozprestiera na ploche 18 hektárov, pričom pre návštevníkov je k dispozícii celkovo 10 vnútorných a vonkajších bazénov s liečivou a termálnou vodou s teplotou 26 – 39 °C. Priaznivo pôsobí predovšetkým pri problémoch pohybového ústrojenstva. Nechýba tu ani rozsiahly saunový svet. Pre deti je detský →

Do Dunajskej Stredy sa môžete pohodlne zviezť vlakom Leo Express.

Utazzon kényelmesen Dunaszerdahelyre a Leo Express járataival!

11
UTICÉL

A múzeumban néprajzi és régészeti kiállításokat tartanak, autentikus parasztkonyhát és –szobát rendeztek be, valamint itt található Vámbéry Ármin, a híres utazó emlékszobája is. Összesen több mint 8 809 darab tárgy került itt kiállításra, ezek 11 tematikus csoportokra vannak bontva, többek között konyhai és különböző mesterségekhez kötődő eszközök tekinthetők meg a kiállításon. A 19. és a 20. század fordulóján épült Vermes-villa a Szlovák Nemzeti Galéria kihelyezett kiállítási részlege, ahol képzőművészeti alkotásokat láthatunk és egyéb kulturális rendezvényeken vehetünk részt.

MŰVÉSZETKEDVELŐK FIGYELMÉBE

Városnézés közben nem lehet kihagyni a 19. és 20. század fordulóján épült Vermes-villát, ahol többek között a híres utazó, Vámbéry Ármin, emlékszobája található. A villa 1988-2002 között a Szlovák Nemzeti Galéria kihelyezett részlegének adott otthont, 2005-ben Dunaszerdahely Város Önkormányzata megvásárolta és az átalakítások után a Kortárs Magyar Galéria költözött az épületébe. Dunaszerdahely egyik fontos kulturális intézménye, 1994-es megalapításával a város vezetése és a támogató szervezetek azt tűzzék ki célul, hogy támogassa Dunaszerdahely, Csallóköz és a szlovákiai magyarság kulturális életét. →

SK → bazén so šmýkačkou a cez leto aj detský klub s pestrým programom. Pre milovníkov športu a adrenalínu je k dispozícii veža so siedmimi toboganmi, ale aj plážový minigolf, multifunkčné ihrisko, stolný tenis, šach a mnohé iné aktivity.

PO STOPÁCH MLYNÁROV

Iba pár kilometrov od centra Dunajskej Stredy, no stále v rámci

jej okresu, nájdete krásne kolové mlyny, ktoré už v súčasnosti predstavujú vzácnosť. Kolový vodný mlyn v obci Jahodná bol vyhlásený za technickú pamiatku ľudového mlynárstva. Vidieť ho môžete v rámci túry alebo z člnu, počas splavovania vodného toku Malého Dunaja. Druhá, obdobná pamiatka nesie názov Vodný mlyn Dunajský Klátov, podľa rovnomennej obce, a nájdete ho na brehu Klátovského ramena Malého Dunaja. Ide o typický spodkový mlyn, ktorý je zasadený do krásneho prírodného prostredia. Navyše, pred niekoľkými rokmi prešiel rekonštrukciou a v jeho interiéri bola nainštalovaná stála expozícia vodného mlynárstva vrátane pôvodného zariadenia. Nevidieť to na vlastné oči, keď už sa budete nachádzať v Dunajskej Stredy, by bola skutočná škoda. •

12
DESTINÁCIA

HU → A Vermes-villa remek adottságai miatt, egy sor egyéb jellegű rendezvénynek is otthont ad. Remek helyszín koncertek, könyvbemutatók, előadások megszervezésére.

TERMÁLFÜRDŐ PARADICSOM

A dunaszerdahelyi THERMALPARK Dél-Szlovákia egyik legkedveltebb és leglátogatottabb üdülőhelye. A több mint 18 hektáron elterülő üdülőközpontban 10 úszásra és pihenésre alkalmas kül- illetve beltéri medence várja a kikapcsolódásra vágyókat. A 39 °C hőfokú termálvíz nemcsak kellemes kikapcsolódásra alkalmas, hanem a mozgásszervi megbetegedésekre is jótékony hatással van. A legkisebbek számára gyermekcsúszdával ellátott gyermekmedence, a nagyobbaknak a 7 csúszdából álló csúszdatorony szolgál szórakozással a meleg napokon. A fürdő fedett részében vendégeink az időjárástól függetlenül is élvezhetik a különleges vízi attrakciókat. Az itt töltött szabadságát a szolgáltatások széles skálája teszi színesebbé: különféle masszázsok, szaunák, sportpályák – röplabda, tenisz, strandfoci, minigolf, csúszda. A gyermekeket hinták, mászóak és homokozók várják a játszótereken...

CSALLÓKÖZ FIGYELEMREMÉLTÓ VÍZIMALMAI

Az egyik legértékesebb a Pozsonyepersi vízimalom, amelyet az elmúlt évtizedekben a Galántai és a Dunaszerdahelyi múzeum tartotta rendben.

Most a Nyugat-szlovákiai energia művekhez tartozik, akik a malmot rekonstruálták, így visszaállították eredeti állapotába.

Kulturális és technikai műemlék a Dunatőkési vízimalom, ami Kis-Duna Tőkési ágánál található a Dunaszerdahelyi kerületben. A tőkési malom alulcsapós, parton álló vízimalom, mely elég ritka volt a Csallóközben. A 20. század 80-as éveinek a második felében a malom az ország tulajdonává vált. A malmot és környékét ezután védetté nyilvánították. Elkezdődtek a felújítási munkálatok, a nyilvánosság számára pedig 1987. augusztus. 21-én vált elérhetővé a malom megtekintése. Jelenleg a vízimalomról szóló állandó kiállítás tekinthető meg benne. •

NAVARENO

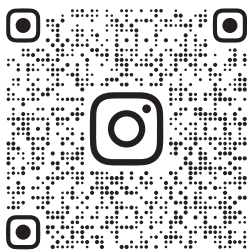
DOVOLENKA JE O RELAXÁCIÍ, NIE O VARENÍ

Predstavte si, že môžete na dovolenke zažiť nekonečné chvíle odpočinku bez toho, aby ste museli stráviť hodiny pri sporáku varením komplikovaných jedál. Naše hotové jedlá vo vrecúšku sú vaším kľúčom k absolútnemu pohodliu, či už sa vydávate k moru, do hôr, alebo si užívate pokojnú dovolenku na vidieku.

Naše produkty prinášajú chuť domácej kuchyne priamo do vášho batohu. Výber zahŕňa širokú paletu jedál – od tradičných českých pokrmov až po medzinárodné špeciality. Všetko je pripravené s dôrazom na kvalitu a chuť, aby každý hlt bol ako z vlastnej kuchyne. Navyše s expiračnou lehotou až dva roky si môžete byť istí, že vaše jedlo zostane dlho čerstvé.

S NAMI BUDETE MAŤ NAVARENÉ VŽDY!

NAVARENO.CZ

ZĽAVA 15 %

www.navareno.cz

kód: nacesty15

Zo života

Varovanie! V tomto článku sa nedočítate „zaujímavosti“ o celebritách a pseudocelebritách. Reč bude o skutočných hviezdach. Aj tie majú totiž svoj život, aj ony sa rodia, žijú a zanikajú. A to všetko môžeme vidieť vo vesmíre v priamom prenose. Samozrejme, nie na jednej hviezde, nemáme na pozorovanie miliardy rokov. Ale na miliónoch rôznych hviezd môžeme sledovať rôzne fázy hviezdneho života. Poďme teda otvoriť „okná vesmíru dokorán“.

HVIEZD

TEXT: Jakub Jukl

FOTO: Shutterstock.com, NASA/JPL-Caltech/
T. Pyle (SSC) / Wikimedia Commons

15
TÉMA

5K STĽPY STVORENIA

Hviezdy sa rodia predovšetkým v hmlovinách. Tam je dostatok materiálu, kozmického plynu a medzihviezdného prachu, ktorý sa môže sústrediť v gravitačnom jadre budúcej hviezdy. Hviezda pomaly rastie ako dieťa v tele matky. Samotné jej „zrodenie“ je možné teoreticky stanoviť na sekundu presne: prichádza v okamihu, keď vďaka množstvu hmoty a gravitácii stúpne teplota v jadre natoľko, že sa zapáli jadrová fúzia a vodík sa začne spaľovať na hélium. Hviezda začne žiariť. Aj naše Slnko sa takto „narodilo“ pred 4,5 miliardy rokov a podľa výpočtov bude „žiť“ ešte asi 5 miliárd rokov, kým prejde do ďalšej fázy. Takže sa nachádza práve v polčase. Platí, že čím je hviezda väčšia, tým rýchlejšie fúzia prebieha. Pri najhmotnejších hviezdach to môže byť len pár miliónov rokov, pri najmenej hmotných treba aj miliardy, čo rádovo prevyšuje doterajší vek vesmíru. Energia jadrovej reakcie v jadre vyrovnáva gravitačný tlak povrchu a hviezda je v tejto fáze stabilná. Zrodenie hviezdy, rovnako ako zrodenie človeka, je vlastne zázrak. A my ho dokonca vo vesmíre môžeme pozorovať v priamom prenose. Hubblov teleskop zachytil v Orlej hmlovine hviezdy vznikajúce z mračien vesmírneho prachu a plynov. Tento fascinujúci jav dostal príznačné pomenovanie „Stĺpy stvorenia“. Na rozdiel od ľudí sa však hviezda len zriedkakedy rodí ako „jedináčik“.

PROBLÉM DEVIATICH TELIES

Možno ste videli seriálový hit tohto roka, „Problém troch telies“, alebo dokonca čítali knihu, podľa ktorej bol natočený. Hlavnú rolu v ňom hrá trojhviezda Alfa Centauri, ktorá kvôli svojej nepredvídateľnej rotácii takmer znemožňuje život civilizácie na obiehajúcej planéte. Lenže trojhviezda, to je ešte málo. Vo vesmíre nájdeme aj zložitejšie hviezdne systémy: štvorhviezdy, päťhviezdy... a dokonca aj sedemhviezdy a osemhviezdy. Rekord zatiaľ drží deväťhviezda zvaná QZ Carinae v súhvezdí Lodného kýlu. Ale ktovie, možno sú v hlbokom vesmíre hviezdne sústavy ešte početnejšie. →

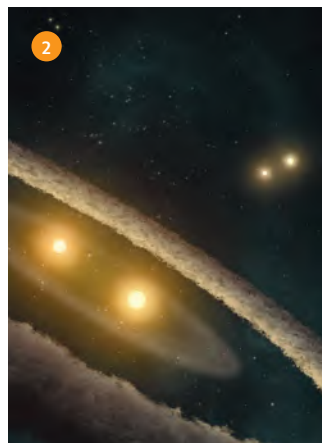
SK

Zdalo by sa, že takých hviezd priveľa nie je. Ale v skutočnosti je to presne naopak. Asi 70 % hviezd tvoria dvojhviezdy, ďalšie percentá pripadajú na viacnásobné hviezdy, takže jednotlivých hviezd, ako je naše Slnko, je vo vesmíre asi len 1/7. V našej slnečnej sústave sme teda skôr výnimka. Ale budme radi – v zmiernenom seriáli môžeme vidieť, akou pohromou pre život na planéte je nepredvídateľný pohyb troch hviezd. A teraz si predstavte šesť „slnk“ rotujúcich okolo seba... To, že viacnásobné hviezdy vidíte na nebi ako žiariace body, je len optický klam. Niektoré je možné rozlíšiť výkonnými ďalekohľadmi, iné dokážu astronómovia identifikovať len z gravitačných odchýlok ich pohybu či z premeny svetelného spektra. A aby to bolo ešte komplikovanejšie, nemusia byť súčasťou takého systému žiariace hviezdy, ale napríklad len pozostatky hviezd – neutrónové hviezdy, čierne diery, biele alebo červené trpaslíky...

OBRY A TRPASLÍKY

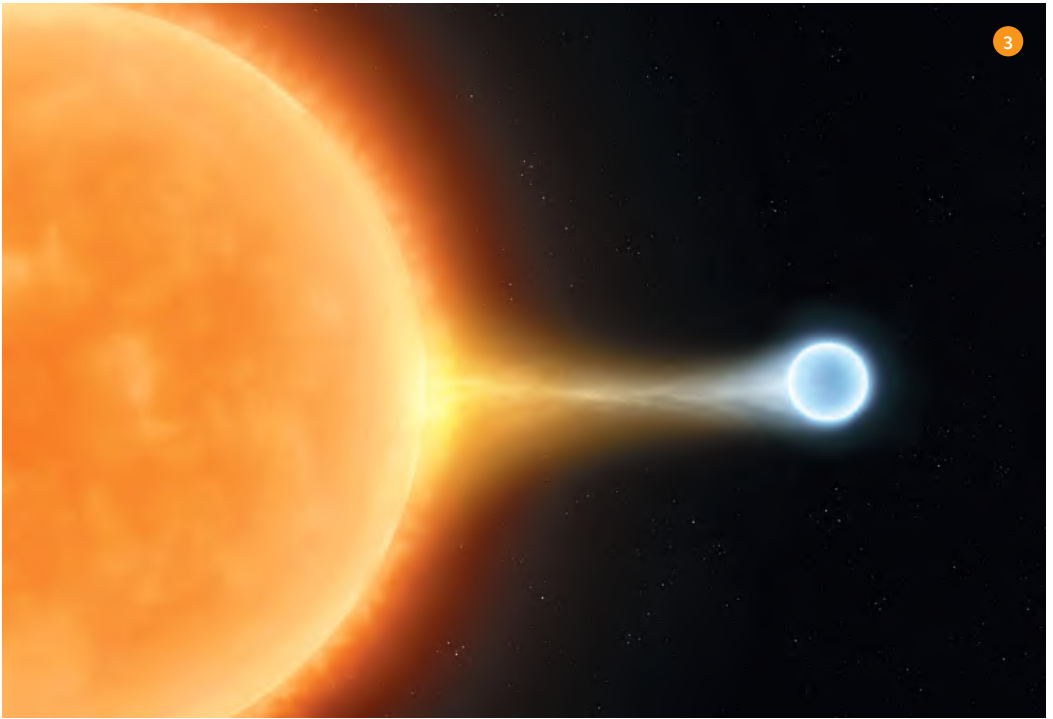
Červený trpaslík? Nemáme, samozrejme, na myslí vesmírnu loď s vydarenou štvorčlennou posádkou. Ale červené trpaslíky skutočne existujú. A aj biele trpaslíky a obry. Že to vo vesmíre vyzerá ako v rozprávkovom lese? A to ste ešte nepočuli o hviezde Betelgeuze, ktorej meno znie rovnako ako meno hlavnej postavy v hororovej komédii Tima Burtona... Ale vážne: čo to tie vesmírne obry a trpaslíky sú? Ich vznik súvisí s fázami života hviezd. Hovorili sme o ich zrodení, ale hviezd majú aj svoj koniec. Vieme už, že život hviezdy sa začína vo chvíli, keď sa v jej jadre zapáli jadrová fúzia. Keď všetok vodík v jadre dôjde,

hviezda začne spaľovať vodík vo vonkajších vrstvách. Pri tom sa zväčší a mierne ochladne, takže sa jej farba zmení na červenú. Preto sa takým telesám hovorí červený obor. Ak však pôvodná hviezda bola výrazne väčšia než naše Slnko, napríklad stokrát alebo aj viackrát, stane sa z nej tiež obor, ale modrý. Jeho teplota je výrazne vyššia a vydáva svetlo v modrej časti farebného spektra. Obry môžeme vidieť aj na oblohe, je to napríklad červený obor Aldebaran v Býkovi či modrý obor Riegel v Oriane. A práve v Oriane nájdete aj ďalšieho červeného obra, už zmieneného Betelgeuza. Naším očiam sa však ich farba javí rovnaká ako pri ostatných hviezdach. Škoda, bola by to krásna, keby nočná obloha žiarila všetkými farbami.

1 - Zrod hviezdy, „stĺpy stvorenia“ vo vzdialenej Krabej hmlovine, viditeľné Hubblovým teleskopom

2 - Štvorhviezda HD 98800 v súhvezdí Pohár

Lenže aj hviezdne obry sú len takí piadimužici proti veľobrom či dokonca hyperobrom, ktorí stokrát presahujú hmotnosť nášho Slnka. Dosať najväčšou hviezdou je Eta Carinae v súhvezdí Lodného kýlu, ktorá dosahuje hranice stotridsaťnásobku hmotnosti Slnka, ktorá je pre hviezdy hraničná – nad ňou by sa už rozpadli. Pri tejto hmotnosti však Eta Carinae žiari ako nie 130, ale dokonca 5 miliónov (!) Slnk. Také veľké objekty majú však vo vesmíre krátku životnosť, a tak sa očakáva, že veľmi skoro táto hviezda vybuchne ako spektakulárna supernova či skôr hypernova. Delí nás od toho doslova len pár tiknutí vesmírnych hodín – len asi 3 milióny rokov. Tak ten nádherný zážitok nepremeškajte!

PRÍLIŠ MLADÝ VESMÍR

Lenže táto fáza hviezdám nevydrží dlho. Hovorí sa, že pýcha predchádza pád. A platí to aj vo vesmíre. Hmotnejšie hviezdy vybuchnú ako novy či supernovy a ich zvyšok sa potom

3 - Dvojhviezda, v ktorej sa jedna hviezda stala bielym trpaslíkom a teraz vysáva hmotu druhej hviezdy

gravitačnými silami zrúti do stredu. Menšie hviezdy sa zrúti aj bez výbuchu. Čo vznikne potom, to závisí na tom, aká veľká hviezda bola. Tie najťažšie vytvoria čierne diery či neutrónové hviezdy. Z menších sa stanú biele trpaslíky, ktoré vyžarujú zvyškovú energiu a postupne chladnú. Po mnohých miliardách rokov sa z nich potom stanú čierne trpaslíky, ktoré už nežiaria vôbec. Lenže tie zatiaľ v kozme nenájdeme. Znie to neuveriteľne, ale vesmír je príliš mladý, než aby v ňom už čierne trpaslíky mohli vzniknúť.

A červené trpaslíky? Tie sa rodia úplne inak. Sú to nedokonalé hviezdy, príliš malé na to, aby žiarili ako normálne hviezdy, pretože spalujú vodík príliš pomaly. Zaujímavé je, že v našej Galaxii tvoria až 70 % hviezdnych objektov. A ešte zaujímavejšie je, že vďaka dlhej životnosti červených trpaslíkov, ktorá môže dosiahnuť až bilióny rokov, sú prípadné planéty okolo nich obiehajúce ideálne pre vznik a vývoj živých organizmov. Vedci dokážu spočítať aj to, čo sa s červeným trpaslíkom stane na konci jeho života – „prezlečie si kabát“ a stane sa modrým trpaslíkom. Ale opäť: vesmír je na modré trpaslíky ešte príliš mladý...

ZLATO PRICHÁDZA Z HVIEZD

Počas jadrovej fúzie dokážu hviezdy spaľovať ľahšie prvky na ťažšie až po železo vrátane. Kde sa však berú vo vesmíre zložitejšie prvky? Tie vznikajú práve v záverečnej fáze života hviezd, pri výbuchu nov a supernov. Počas →

SK → neho sa uvoľňuje obrovská energia, hviezda zrazu zn mnohonásobí svoju svietivosť. Na pozemskej oblohe sa to často javí tak, že na mieste, kde sme žiadny objekt dosiaľ nevideli, zažiarí zrazu nová hviezda. Práve z tohto latinského označenia „stella nova“ – „nová hviezda“ vznikol aj názov pre túto fázu hviezdneho vývoja.

Energia výbuchu dokáže premeniť železo na ešte ťažšie prvky. A tak všetko zlato, striebro alebo urán, ktoré sú vo vesmíre, vznikli pri explózii nov a supernov. Niekedy si spomeňte, že zlatý prstienok na vašej ruke alebo strieborný prívosok na krku boli kedysi dávno skutočnou hviezdou. Ale supernovy možno mali na našu planétu aj negatívne vplyvy. Existuje teória, že silné žiarenie, ktoré sa pred mnohými miliónmi rokov pri výbuchu jednej takej supernovy uvoľnilo, mohlo zapríčiniť aj vymieranie dinosaurov.

HORIZONT UDALOSTÍ

Naše rozprávanie o živote hviezd by nebolo kompletne bez slávnych čiernych dier. Aj tie sú totiž pozostatkami hviezd. Tie najväčšie sú také ťažké, že pri kolapse gravitácie komprimuje ich hmotu do veľmi malého objektu. Len pre predstavu – keby sa čiernou dierou malo stať Slnko, muselo by sa stlačiť do gule s priemerom 3 kilometrov. A keby sa ňou mala stať naša Zem, musela by mať priemer deväť milimetrov! To všetko sa však deje pri zachovaní hmotnosti pôvodnej hviezdy. V jadre čiernej diery je tak na niekoľkých kilometroch sústredená hmotnosť desiatok aj stoviek Sĺnc. A to je niečo, s čím si časopriestor, základný stavebný prvok nášho vesmíru, nedokáže poradiť. Priestor

okolo čiernej diery sa tak zakrivuje a čas spomaľuje. Predpokladá sa, že uprostred čiernej diery je takzvaná singularita, teda bod, kde je nekonečná gravitácia aj zakrivenie časopriestoru. Ale to je len špekulácia. Dovnútra čiernej diery nevidíme a podľa fyzikálnych zákonov, ktoré objavil istý Albert Einstein, ani vidieť nemôžeme. A ak áno, nedokázali by sme o tom nikomu podať správu. Gravitácia čiernej diery je totiž taká veľká, že z nej nedokáže vyletieť ani svetlo. Hranicu, za ktorou sa z gravitačného poľa nedokáže svetlo vymaniť, sa hovorí „horizont udalostí“, pretože nedokážeme vidieť nič, čo sa za ňou deje. Ako teda čierne diery môžeme vo vesmíre pozorovať? Samotné čierne diery pochopiteľne nijako. Ale môžeme vidieť obrovské oblaky žiariacich plynov, ktoré pritiahla a postupne pohlcuje. Vďaka tomu patria čierne diery paradoxne k najjasnejším objektom vo vesmíre. Uprostred tohto žiariaceho disku je však prázdno – nič než len skutočná čierna diera. A od toho pochádza aj názov telesa.

BRÁNA DO INÉHO SVETA?

Čierne diery sú natoľko zvláštne a tajomné, že okolo nich bol vždy celý rad špekulácií – a to nielen od autorov sci-fi románov, ale aj tých serióznych, vedeckých. Jedna z takých teórií hovorila o tom, že postupne celý vesmír pohltí jedna veľká čierna diera a všetok priestor, čas a hmota sa nakoniec ocitnú v jednej jedinej singularite – v stave nápadne pripomínajúcom vesmír pred veľkým treskom. A čo sa stane potom? Možno dôjde k ďalšiemu veľkému tresku a vznikne celý nový vesmír... Iná teória zas hovorí, že vďaka extrémnemu zakriveniu časopriestoru otvára čierna diera bránu do inej dimenzie, do iného sveta alebo aspoň na iné miesto nášho vesmíru. A že by sa teoreticky cez ňu dalo prejsť a ocitnúť sa niekde úplne inde. Má to však jeden háčik: nikto nevie kde. Takže zostaňme radšej na zemi. Veď odtiaľ sú hviezdy aj tak najkrajšie. •

Lístky vo vrecku

Slovenské hviezdy na svetovom nebi

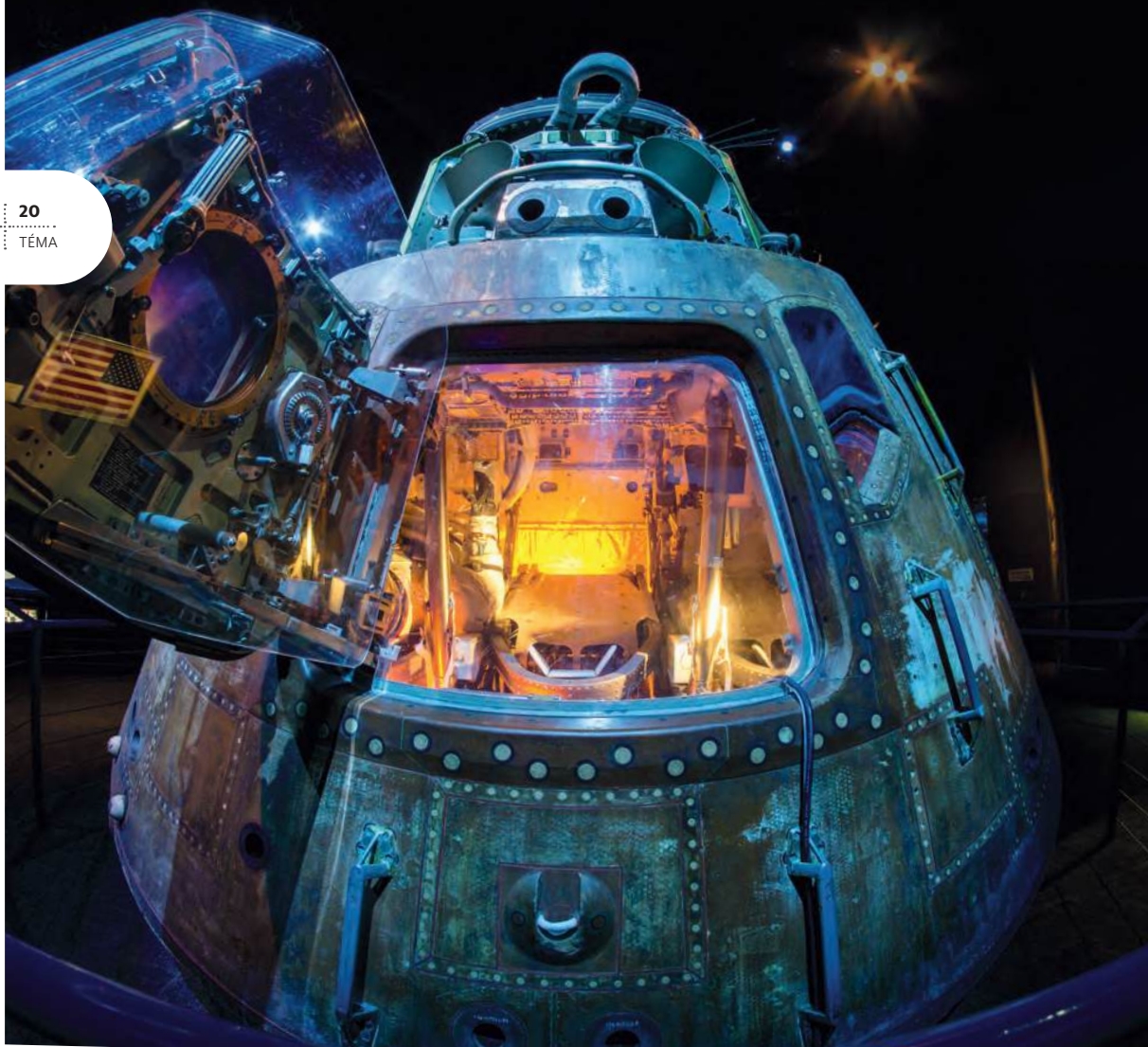
TEXT: Karol Nagy

FOTO: Shutterstock.com, NASA,
Wikimedia Commons

Slovensko má odjakživa blízko k hviezdám. Kde inde na svete sa stal najväčšou osobnosťou dejín krajiny hvezdár? Veď víťaz ankety „Najväčší Slovák“, Milan Rastislav Štefánik, bol svojím hlavným povoláním astronóm.

20

TÉMA

SK Ale Slovensko dalo svetu aj hviezdy v prenesenom zmysle slova, významné osobnosti, ktoré zažiarili v umení aj vede. Nie je náhoda, že väčšina z nich sa preslávila v USA, kam kedysi odchádzalo mnoho ľudí zo Slovenska za prácou. Zoznámte sa, prosím!

VIAC NEŽ LEN 15 MINÚT SLÁVY

Najznámejšou osobnosťou so slovenskými koreňmi je nepochybne americký výtvarník Andy Warhol, jeden zo zakladateľov umeleckého smeru pop-art i postmoderného umenia. Sám Warhol sa narodil v USA, obaja jeho rodičia však boli Rusíni a pochádzali zo slovenskej dedinky Miková v okrese Stropkov. Andy Warhol sa k svojim koreňom celý život hlásil, okrem iného si udržal aj gréckokatolícku vieru svojich predkov. Na slávneho umelca sa nezabúda ani v rodnom kraji jeho rodičov. V Medzilaborciach neďaleko Mikovej je múzeum venované jeho životu aj tvorbe. A čím si Andy Warhol vydobyl svetovú slávu? I keď bol nadaným výtvarníkom, zámerne ťažisko svojho diela postavil na umení pre masy, ak chcete pop-artu. V ňom využíval metódy obvyklé v reklamnej tvorbe, ktoré dokázali oslovit široké publikum. Preto je často zložitě rozlíšiť v rámci jeho diel umenie pre umenie a umenie na komerčné účely. On sám si bol týchto nejasných hraníc vedomý. Z Warholovej fascinácie svetom reklamy pramení aj jeho najslávnejší výrok: „Raz bude každý mať svojich 15 minút slávy.“ Dokázal pracovať so širokou škálou výrazových prostriedkov, od maľby cez svoju obľúbenú

metódu sieťotlače až po film a rockovú hudbu. Vlastne celý jeho život bol tak trochu umeleckým dielom. Preto nie div, že sa Andy Warhol stal jednou z ikon 20. storočia.

VÝSKUM KANIBALOV

Ale hviezdy so slovenským pôvodom by sme našli aj medzi nositeľmi Nobelovej ceny. Na prvý pohľad je to zrejme u Daniela Gajduska, ktorý získal Nobelovu cenu za lekárstvo v roku 1976. Už jeho meno prezrádza slovenské korene – a naozaj: jeho otec sa narodil v dedine Smrdáky. Odišiel však do USA, kde pracoval ako mäsiar. Napriek tomu dokázal synovi zaistiť špičkové vzdelanie. Mladý Daniel vyštudoval medicínu priamo na Harvarde a zasvätil život skúmaniu a liečbe choroby „kuru“, ktorá sa objavovala u obyvateľov tichomorského ostrova Nová Guinea. Správne určil, že jej príčinou je rituálny kanibalizmus, ktorý sa u tamojších kmeňov stále praktikoval. Práve za výskum tejto choroby získal roku 1976 Nobelovu cenu. A s trochou zveličenia je tak možné povedať, že jej polovica patrí aj na Slovensko.

POLOVICA OSCARA

A nielen polovica „Nobelovky“. Slovensko si môže pričítať aj polovicu Oscara! I keď to nie je zas také dôležité. Pretože zatiaľ čo Nobelovu cenu dosiaľ žiadny Slováč nezískal, Oscara Slovensko už má: z roku 1966 za film *Obchod na korze*. A ktorá hviezda strieborného plátna priniesla symbolicky Slovensku tú polovicu Oscara? Nikto iný než herec Paul Newman! Matka jednej z najznámejších tvárí hollywoodskeho filmu sa totiž volala Terézia Fecková a pochádzala →

**ANDY
WARHOL**

**PAUL
NEWMAN**

**EUGENE
CERNAN**

**DANIEL
GAJDUSEK**

SK → z dedinky Ptičie pri Humennom. Dožila sa ešte hviezdnej slávy, ktorú si jej syn vydobyl. Jeho najväčšej pocty sa však nedočkala. Zomrela roku 1982 vo veku 83 rokov, Paul Newman však získal svojho jediného Oscara o štyri roky neskôr za film Farba peňazí.

Filmovú tvorbu Paula Newmana netreba predstavovať. Nezabudnuteľný je jeho výkon v takých snímkach, ako je Mačka na rozpálenej plechovej streche, Butch Cassidy a Sundance Kid, Sklenené peklo alebo Podraz. Bez ohľadu na to, že pred kamerou strávil viac než pol storočia, od mladosti až do odchodu do hereckého neba dokázal svojim postavám vtlačit nezamazateľný charakter pravého mužstva, ktoré v sebe snúbilo charakter, eleganciu aj pevnú vôľu. A taký bol Paul Newman aj v skutočnosti.

POSLEDNÝ ČLOVEK NA MESAČI

Tým, kto ako posledný vstúpil na povrch Mesiaca, bol americký astronaut Eugene („Gene“) Cernan. Že vám jeho meno znie slovensky? Ale samozrejme! Jeho dedko Štefan Čerňan sa aj s manželkou prisťahoval v roku 1903 do USA z Kysúc. Ich vnuk sa už však písal ako „Cernan“. Roku 1964 sa prihlásil do NASA a o dva roky neskôr už letel na svoju prvú vesmírnu misiu. Bolo to obdobie pretekov v dobývaní vesmíru medzi USA a Sovietskym zväzom. Američania v ňom získali dôležité body, keď roku 1969 vstúpil Neil Armstrong ako prvý človek na povrch Mesiaca. V nasledujúcich rokoch si užili mesačnú prechádzku aj ďalší americkí astronauti, ktorých rad v roku 1972 uzatvára práve „náš“ Gene Cernan.

Sám Gene sa k svojim slovenským (a československým) koreňom celý život hlásil a na vesmírne lety si potajomky bral aj československú vlajku. V roku 1974 napoly tajne navštívil Bratislavu (studená vojna jeho oficiálnu návštevu neumožňovala). Až po roku 1989 mohol bez obáv vlast svojich predkov navštíviť. Stalo sa tak roku 1994 a pri tej príležitosti mu slovenský prezident udelil najvyššie slovenské vyznamenanie, Rád bieleho dvojkríža. Dá sa povedať, že Gene Cernan bol jedinou slovenskou hviezdou, ktorá doslova a do písmena zažiarila na svetovom nebi. •

NAJRÝCHLEJŠIE

MOTOKÁRY

NA SLOVENSKU

AJ BEZ
REZERVÁCIE

OTVORENÉ
PRE VŠETKÝCH
AJ PRE DETI OD 7 ROKOV

✉ karting@slovakiaring.sk ☎ +421 918 502 116

Prišiel, hodil, zvítazil

Jednou z najvýznamnejších udalostí roka 2024 sú letné olympijské hry v Paríži. Preto prinášame rozhovor s československým olympijským medailistom, diskárom Imrichom Bugárom. Ten je rodákom z Ohrád pri Dunajskej Strede, kde začal aj svoju športovú kariéru.

TEXT: Jakub Jukl

FOTO: Jakub Hněvkovský, archív Imricha Bugára

SK Ako spomínate na detstvo v Ohradách a okolí?

V Ohradách som prežil prvých 15 rokov života, kým som odišiel na učňovku do Slovnafu. Tam som bol štyri roky, ale na víkendy som stále cestoval domov.

Takže ste chodili vlakom na trati z Bratislavy do Dunajskej Stredy?

Presne tak, nastupoval som v Podunajských Biskupiciach, to bolo od Slovnafu bližšie.

Navštevujete stále svoj rodný kraj, máte tam príbuzných či priateľov?

Mám tam brata a pár bratrancov a sesterníc, takže keď idem okolo, zastavím sa. A navštívim aj hrob svojich rodičov. Ale vyjde mi to tak raz za rok. →

Jöttem, dobtam, győztem

A világ legnagyobb eseménye 2024-ben a nyári olimpia, amely Párizsban kerül megrendezésre. Interjúra nem véletlenül az olimpiai ezüstérmest, a férfi diszkoszvetés első világbajnokát, a Csallóközkürti születésű Bugár Imrét hívtuk meg.

HU Hogyan emlékszik vissza gyerekkorára?

Csallóközkürtön éltem 15 éves koromig, majd elmentem szakmát tanulni a Slovnafu. Ott négy évet töltöttem, persze hétvégére mindig haza jártam.

Ezek szerint sokat vonatozott a Pozsony Dunaszerdahely vonalon?

Igen! A pozsonypüspöki állomáson szálltam föl, az volt közelebb a Slovnafuhoz.

Meg szokta látogatni a szülőfaluját, élnek még ott rokonai, barátai?

Van egy testvérem és egy pár unokatestvérem, azokat időként meg szoktam látogatni. És persze ha ott vagyok, ellátogatok a temetőre szüleim sírjához.

Hogyan kezdett sportolni?

Az általános iskolában kezdtem el sportolni, először kézilabdáztam. Az is jól ment, például egy mérkőzésen, ha 32:4 arányban győztünk, abból én 28 gólt dobtam ...

Miért váltott diszkoszvetésre?

Úgy 15 éves lehettem, amikor a tanárom azt mondta: „Ha ilyen jól tudsz dobni, próbáld ki a diszkoszvetést!” Én ugyanis a krikett labdával is nagyon jól bántam. Beleegyeztem. Csütörtökön ez a tanár kezembe adta a diszkoszt, hogy próbáljam ki, és otthon gyakoroljak. De nekem otthon nem →

SK → Aké boli vaše športové začiatky?

Začínal som na základnej škole, pôvodne som hral hádzanú. Tá mi šla dobre, napríklad v Jahodnej sme vyhrali 32 : 4 a ja som dal 28 gólov...

Imrich Bugár (nar. 1955)

Pätnásťnásobný majster republiky v hode diskom. Medzi jeho najväčšie úspechy patrí zlato na ME v roku 1983 a na ME v roku 1982 a striebro na olympiáde v Moskve roku 1980. Československo reprezentoval aj na olympiádach v Soule (1988) a v Barcelone (1992). Od roku 1974 dodnes pôsobí v klube Dukla Praha.

Prečo ste prešli na hod diskom?

V 15 rokoch mi pán učiteľ Mattuš povedal: „Keď tak dobre hádžeš, skús aj disk.“ Ja som totiž dobre hádzal aj kriketovou loptičkou. Súhlasil som a pán učiteľ mi dal vo štvrtok disk, nech si to skúsím, že v nedeľu sú okresné majstrovstvá. Doma som cvičil, ale veľmi mi to nešlo. V nedeľu som šiel do Dunajskej Stredy, postavil sa do kruhu, chytil disk a rozohnal sa rukou. Bol z toho hod 31,14 metra a ja som vyhral.

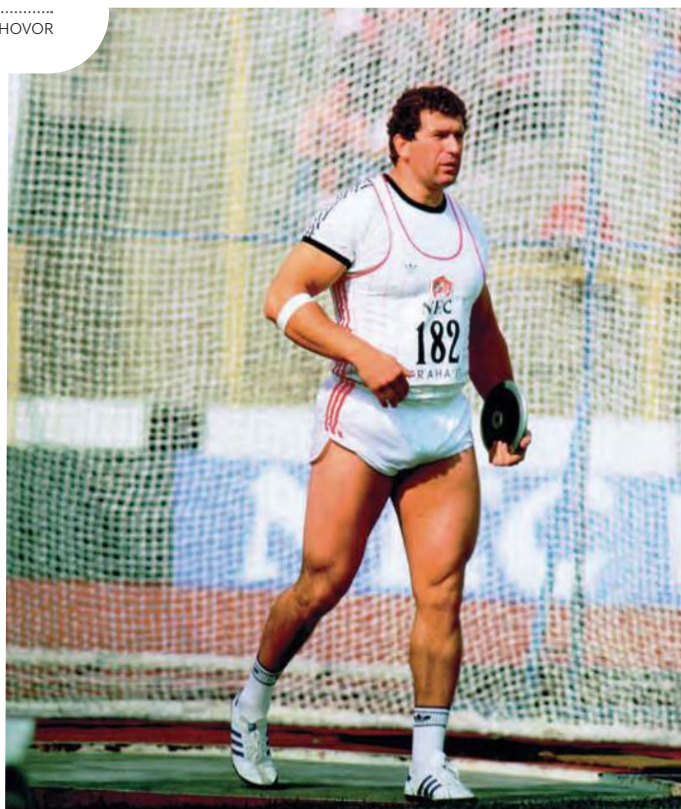
Po základnej škole ste nastúpili na učňovku do Slovnafu.

Ako bolo možné sklbiť školu a šport?

Ešte na učilišti som hral aj hádzanú. Ale chcel som sa venovať disku. Učiteľ telocviku ma zaviedol na športovisko SVŠT, kde sa ma ujal tréner Vladimír Hurtoň. A ďalší rok som sa už dostal do dorasteneckej reprezentácie.

Vtedy ste tiež prvýkrát vyšli na západ, že?

Hneď moje prvé reprezentačné preteky boli vo Švédsku. Pre mňa to bolo zložité, vtedy som ešte hovoril iba po maďarsky, ale boli tam chlapci z Komárna, tí mi veľa pomáhali. Vo Švédsku sa mi páčilo, severské krajiny mám rád.

HU → nagyon ment. A vasárnapi Dunaszerdahelyen megrendezett bajnokságon meglepetésemre 31,14 métert dobtam és első lettem.

Hogyan sikerült összehangolni a középiskolai tanulmányait a sporttal, az edzésekkal?

Középiskolás koromban még folytattam a kézilabdát. De jobban szerettem a diszkoszvetést. A testnevelés tanárom levitt a SVST stadionra, ott vett szárnyai alá Hurton Vladimír edző. A következő évben már bekerültem a válogatottba.

Ezekben az években került ki először nyugatra?

Igen. Első szereplésem a válogatottal Svédországban volt. Nekem akkoriban nagyon nehéz volt, mert csak magyarul beszéltem, de barátaim Komáromból sokat segítettek. Svédország tetszett, szeretem Skandináviát.

Čo nasledovalo potom?

V 19 rokoch som musel na vojnu. Chcel som do armádneho športového oddielu v Banskej Bystrici, ale neprijali ma. Ale tréner Miloslav Vlček ma vzal do pražskej Dukly. Tam som sa výkonnostne dostal hore.

V roku 1978 ste zvíťazili na majstrovstvách Československa...

Áno, majstrovstvá republiky som v rokoch 1978 – 1994 vyhral päťnásťkrát.

Ale úspechy ste zbierali aj na medzinárodných pretekoch. Ktoré považujete za najväčšie?

Samozrejme, zlato na majstrovstvách sveta v roku 1983 v Helsinkách. Tam som zvíťazil hodom 67,72 metra. Bol som prvým majstrom sveta v hode diskom, to mi už nikto nevezme.

Medzi vaše úspechy patrí aj striebro na olympiáde v Moskve v roku 1980. Ako na to spomínate?

Západné štáty vtedy olympiádu bojkotovali kvôli sovietskej invázii do Afganistanu. Ja som pred olympiádou úplne nemal formu, ale tam sa mi to podarilo vyladiť a hodil som svoj osobný rekord 66,38 metra, takže som získal striebro. Ale keď sme sa dívali na záznam, tak to vyzeralo, že rozhodcovia niekomu pri meraní ubrali a inému pridali. Najdlhší hod mal asi Kubánc Delís, mne ubrali asi ½ metra, ale Delísovi namerali ešte o 6 cm menej, takže skončil tretí... Vyhral domáci Raščupkin, tomu asi zase pridali. Ale ja by som bol aj tak druhý, tak som to neriešil.

Ďalšiu olympiádu v Los Angeles v roku 1984 bojkotovali zas socialistické štáty...

Bola to škoda. Vtedy som bol asi najlepší na svete. V roku 1983 som vyhral majstrovstvá sveta, rok predtým majstrovstvá Európy a chcel som do tretice vyhrať aj olympiádu. Ale tam nás nepustili. Ešte na jar 1984 som bol v USA na predolympijských pretekoch, ktoré som vyhral. Priemer hodov som mal vtedy 67,60 m a olympiádu vyhral Nemeц Rolf Danneberg s hodom 66,60 m. V tom roku sme spolu pretekali jedenásťkrát a ani raz ma neporazil.

Vy ste však na olympiádu chceli ísť aj napriek zákazu. Ako ste to chceli urobiť?

Áno. Vyhlasoval som, že tam pôjdem, aj keby som si to mal sám zaplatiť. Ale nešlo to, športovcov musí prihlásiť národný olympijský výbor. →

Mi következett ezután?

19 éves koromban kötelező katonai szolgálat következett. A Besztercebányai honvédelmi sport szövetség nem fogadta el a jelentkezésemet. Majd Vlček Miloslav edző fölvevtt a prágai Duklába, ott minőséggel sikerült felkerülni a csúcsra.

Az 1978-as európai bronzérem volt az első sikeres nemzetközi versenye...

Igen, országos szinten az 1978 - 1994 közötti években tizenötször nyertem el a bajnoki címet.

És a nemzetközi versenyekben elért sikerek közül melyik a legértékesebb?

Természetesen az 1983-ban szerzett aranyérem a Helsinki világbajnokságon. Ott 67,72 métert dobtam. Én voltam az első diszkoszvető világbajnok. Ebben már senki nem tud megelőzni.

Sikerei közé tartozik az olimpiai ezüstérem Moskvából. Hogyan emlékszik rá vissza?

Abban az évben 1983-ban a nyugati országok bojkottálták az olimpiát a szovjet invázió miatt Afganisztánba. Nem voltam a legjobb formában az olimpia előtt, de végül összeszedtem magam és ott dobtam életem rekordját 66,38 métert, így lettem ezüstérmes. Amikor visszanéztük a dobásokat, láttuk, hogy a bíró valakinek hozzáadott, valakinek elvett. A leghosszabb dobása talán a kubai Delisnek volt, tőlem elvettek kb. fél méter, de Delisnek még az én dobásomnál is 6 centiméterrel kevesebbet írtak be, így lett harmadik. Az aranyérmes hazai Raščupkin eredményét felfelé kerekítették. →

Bugár Imre (szül. 1955)

Diszkoszvető, tizenötszörös országos-bajnok dobóatléta. Legnagyobb sikerei közé tartozik az 1983-as világbajnoki cím, 1982-es európai arany, 1980-as moszkvai olimpián elnyert ezüstérem és 1978 európai bronzérem. Hazáját képviselte olimpiákon Soulban (1988) és Barcelonában (1992) is. Prágában él, ahol 1974-től egészen máig a Dukla Praha klub tagja.

HU → **Az 1984-es olimpiát Los Angelesben vizsonzásul a szocialista országok bojkottálták...**

Sajnos igen. Akkoriban én voltam a világbajnok. 1983-ban megnyertem a világbajnokságot, előtte egy évvel az EB-t és harmadjára szerettem volna megnyerni az olimpiát is. De nem engedtek ki minket. Még 1984 tavaszán ott voltam az USA-ban olimpia kvalifikáción, amit meg is nyertem. Akkoriban 67,60 méterre szállt a diszkoszom átlagban, és az aranyérmes német Danneberg Rolf pedig 66,60 méterrel győzött. Egyébként az összes versenyen mindig legyőztem őt.

A tiltás ellenére Ön mindenáron ki akart utazni az olimpiára? De hogyan?

Igen, kijelenttem, hogy ki fogok menni, ha kell, az összes költséget én fogom fedezni. De az olimpiai bizottság jóváhagyása nélkül ez lehetetlen volt ...

Nem adódott emiatt problémája?

Nekem, ami a szívemen, az a számon is! [Így mindig akadtak problémáim, a kommunista Állambiztonság odafigyelt rám.

Végül otthon kellett maradnia. Nézte a közvetítést az olimpiáról? Sugározta a tévé?

Nálunk a tévé nem közvetítette. De az erkélyre helyeztünk egy matracot és úgy fogtuk a német adásokat. Azok persze közvetítették a játékokat. Ki kellett várni a hajnali 5 órát, amikor is oda ültem a tévé elé és elkezdtem nézni az olimpiát. Kinyitottam egy üveg finn vodkát és a Helsinki győzelmeire gondoltam. Persze hogy dühös voltam! A győztes 66,60 m dobást bármikor, ha felkeltettek volna hajnalban, akkor is simán megcsinálom. •

SK → **Nemali ste z tohto problému?**

Ja som vždy rozprával, ako sa hovorí, ako mi huba narástla. Takže problémy boli, zaujímal sa o mňa aj kontrarozviedka, že som povedal niečo, čo som nemal.

Nakoniec ste museli zostať doma. Sledovali ste atletické súťaže? Prenášala ich televízia?

Naša televízia olympiádu neprenášala. Ale dali sme na balkón v paneláku matrac namiesto antény a chytali sme západonemecké programy, ktoré olympiádu prenášali. Musel som vydržať do pol piatej ráno a potom som sa posadil k televízii a sledoval to. Otvoril som si fľašu fínskej vodky a spomínal na Fínsko, kde som vyhral majstrovstvá sveta. To viete, bol som naštvaný. Víťazný hod 66,60 m – to som vtedy hádzal, keď ma prebudili o polnoci. •

S tanečnou partnerkou v televíznej súťaži Star Dance

Táncpartnerrel a Star Dance televíziós versenyen

DO PARDUBICKÉHO KRAJA ZA NEVŠEDNÝMI ZÁŽITKAMI

Automatické mlýny Pardubice

Hrad Kunětická hora

Zámok Pardubice

Vodná nádrž Seč

VÝCHODNÍ ČECHY

www.vychodnicechy.info

30

ANKETA

Medzi nebom a zemou

TEXT: Veronika Vandrašková

FOTO: archív respondentov, Shutterstock.com

Môžeme si za svoj život celkom sami, alebo naň má vplyv nejaká vyššia mocnosť nad nami? V ankete sme sa tentoraz respondentov pýtali na to, či veria, že hviezdy ovplyvňujú náš pozemský život.

OTÁZKA

RIADIA NÁŠ ŽIVOT
HVIEZDY?

Jakub Trojan

technik telekomunikácií

Asi ako každého mladého človeka súčasnosti, aj mňa zaujímajú a fascinujú informácie o vesmíre. Rád sledujem dokumenty a čítam štúdie s touto tematikou a je jasné, že hviezdy sú neodmysliteľnou súčasťou vesmíru, a teda aj nás, rovnako ako napríklad slnko. Z toho odborného hľadiska teda na náš každodenný život vlastne vplyv majú. Ak však myslíte na duchovnejší rozmer, tak tým si istý nie som. Nezaregistroval som podložené dôkazy o tom, že by napríklad ľudská duša po smrti smerovala ku hviezdám, takže skôr hovorím nie.

Janka Časová

vedúca školskej jedálne

Keď som mala v minulosti ťažšie životné obdobie, tak som navštívila kartárku či vešticu, ktorej výklad môjho života a budúcnosti nejakým spôsobom pozostával z toho, čo „vidia“ hviezdy. A musím sa priznať, že veľa z vecí, ktoré som si vtedy vypočula o vlastnom živote, bolo pravdivých a dokonca sa mnohé jej vízie naplnili. Našťastie iba tie pozitívne. Odvtedy, keď je mi ťažko, tak v tichosti pozorujem hviezdy a v duchu sa im prihovám.

Francis Odinkemere

šofér

Samozrejme, že hviezdy do poslednej bodky ovplyvňujú a riadia náš život. Veď o tom vedeli už starovekí Aztékovia, Egypťania a iné národy, ktoré na tejto planéte žili stovky či tisícky rokov pred nami. Škoda, že ľudia súčasnosti sú málo duchovne založení a vedú uponáhľaný, materiálny a príliš pragmatický život. Teda väčšina. Možno by sme dnes boli aj ako spoločnosť niekde celkom inde, ak by sme sa napríklad na krízové situácie pozerali z inej perspektívy. Práve tej nadpozemskej.

Mirella Chudovská

psychologička

Vzhľadom na moje psychologické vzdelanie by som sa asi mala držať striktných tabuľkových faktov, no asi každému jednému z nás sa už v živote stala vec, ktorá jednoducho nemala logické či odborné vysvetlenie. To sú momenty, keď si človek položí otázku, či to náhodou za nás nezariadil vesmír, hviezdy či iná nadpozemská sila. Nemám rada konšpiračné teórie, ale keďže vesmír je na 100 % neprebádateľný priestor, tak by som si nechala pootvorené zadné vrátka a na otázku odpovedala neurčito – možno.

Andrea Broszová

obslužný zamestnanec v pekárni

Často sa medzi známymi ocitám uprostred debaty na tému horoskopy, astrológia, hviezdy, budúcnosť a podobne. No málokedy sa zapájam. Asi tejto téme celkom nerozumiem a nie som si istá ani tým, či v niečo také verím. Som skôr pragmatická bytosť, realistka. Na môj vkus ide o tému priveľmi vzdialenú každodenným bežným situáciám či starostiam, ktoré musím riešiť. Nechcem byť negativistka, no hviezdy za mňa nájom nezaplacia, a tak sa spolieham hlavne na seba a nie na nadpozemské rozprávky.

Róbert Čas

čaišník

Asi by sa očakávalo, že ako chlap poviem radikálne nie, no priznám sa, že niekedy, ak mám čas, tak si rád prečítam horoskop v novinách. Dokonca verím v to, že znamenia zverokruhu ovplyvňujú našu povahu, charakter, a teda aj celkový náš život. Známi si zo mňa robia žarty, že sa vždy nového človeka pýtam na znamenie, v ktorom sa narodil a podľa toho k nemu prístupujem, no verím, že nič na tomto svete nie je náhoda. Ani miesto a čas, keď sme sa narodili, a teda ani postavenie hviezd v čase, keď sme sa prvý raz nadýchli.

Patrícia Fodorová

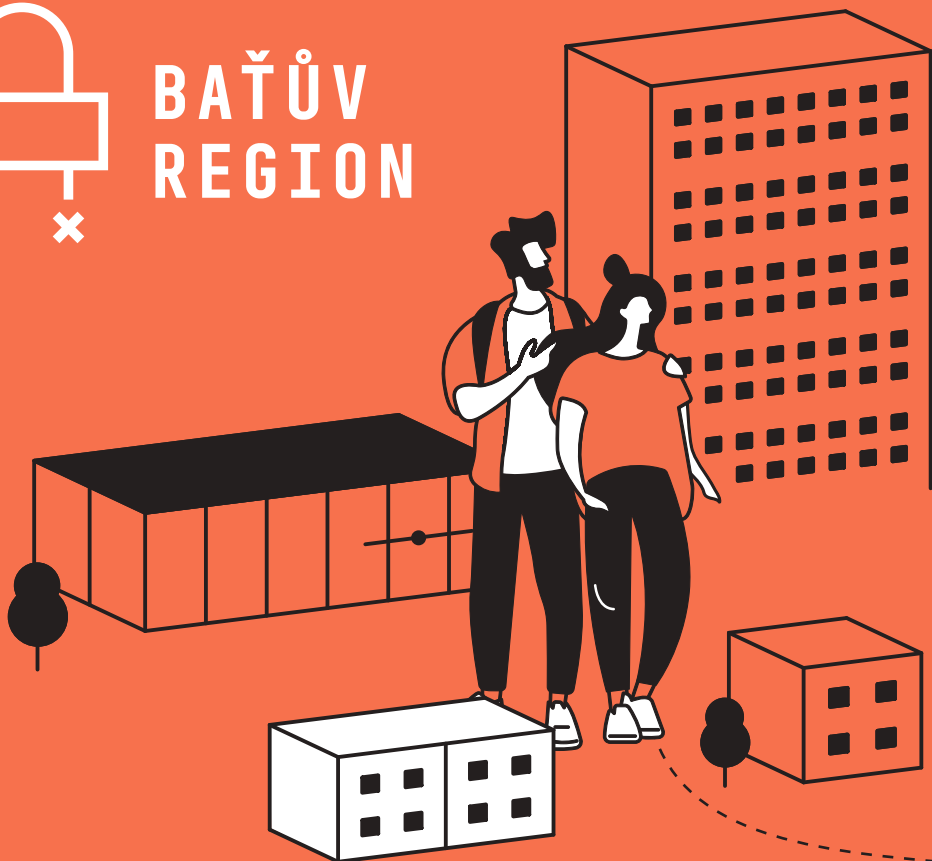
receptná

Rada si prečítam horoskop na celý týždeň, a keď v ňom mám uvedené negatívne veci, tak mi to dokáže pokaziť náladu. Z času na čas si zájdem aj ku kartárke, aby som sa uistila, či sa môj život uberá správnym smerom. Ale nemyslím si, že tieto veci nejako extrémne prežívam. Koniec koncov si aj tak poviem, že hviezdy tie najzásadnejšie veci v mojom živote zariadia podľa seba a ja som príliš malá bytosť na to, aby som to zmenila. Taký je napríklad aj môj názor na smrť. Každý máme predurčené, kedy príde, a nevyhneme sa jej.

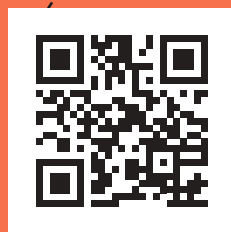

BAŤŮV
REGION

Spoznajte Baťov región

Mrakodrap s kanceláriou vo výťahu,
továreň v záhradách
a domčeky ako zo stavebnice...

Vydajte sa po stopách baťovského odkazu.

BATUVREGION.CZ

Tajomstvo zvieratníka

„Je to vo hviezdach!“ spieval Pavol Habera v jednom zo svojich hitov. Ale sú skutočne osudy ľudí i celých krajín vpísané vo hviezdach? Je pravda, že nebeské telesá a astrológia riadia naše životy? Alebo je to celé jeden veľký podfuk?

SK „Aké si znamenie?“ alebo „Nič si z toho nerob, to je typický Vodnár/Škorpión/Lev (doplňte sami)!“, to sú vety, ktoré už určite počul každý. Vychádzajú z presvedčenia, že povahu a osud človeka určuje postavenie hviezd pri jeho narodení. Dnes sú horoskopy takmer nevyhnutným doplnkom mnohých časopisov, cieľiacich na nenáročných čitateľov. Avšak to, čo sa v takých časopisoch alebo v rôznych reláciách typu „Hviezdy vedia, hviezdy radia“ predvädza, má so skutočnou astrológiou len málo spoločné.

TEXT: Jakub Jukl
Foto: Shutterstock.com

VEDA VZNEŠENÁ A PRASTARÁ

Astrológia bola pritom po tisícročia vznešenou vedou, z ktorej sa až v modernej dobe zrodila astronómia, skúmajúca skutočné fungovanie vesmíru na exaktných základoch. A mnoho slávnych astronómov bolo zároveň aj astrológmi. Napríklad Johannes Kepler, objaviteľ troch základných zákonov nebeskej →

35
TÉMÁK

Az állatjegyek titokzatos világa

„Megvan írva a csillagokban!“ énekli Habera Pavol a híres szlovák énekes. Mennyire igaz ez az állítás? Bármint is gondolunk, teszünk, előre megvan írva a jövőnk a sorsunk a csillagokban? Vagy az egész csak egy nagy kitaláció?

HU Milyen jegyben születettél? Vagy „Ne törődj vele, ez egy tipikus Vízöntő/Bak/Oroszlán viselkedés. Ezek azok a mondatok, amelyekből látszik, hogy hiszünk-e a csillagokban vagy nem. Sokan hisznek abban, hogy minden állatövi jegynek megvannak a maga

jellemzői és tulajdonságai, amelyeket az asztrológusok figyelembe vesznek a horoszkóp elkészítésekor. Manapság már az összes divatlapban találunk előrejelzéseket arról, hogy egy adott időszakban mi vár ránk, illetve mire érdemes odafigyelhünk.

ŐSI TUDOMÁNYOK EGYIKE

Az asztrológia nagyon régi tudományok közé tartozik, egykor a csillagászat része volt. Feladata a bolygók állásából egy adott időpontban bekövetkezett →

mechaniky a vynálezca hviezdárskeho ďalekohľadu, si na živobytie zarábala zostavovaním horoskopov pre mocných a bohatých. Korene našej astrológie siahajú hlboko. Prvý, kto začal systematicky študovať nebeské telesá, boli starí Babylončania okolo roku 1800 pr. n. l. Z doby len o trochu neskoršej pochádzajú aj prvé astrologické texty na hlinených tabuľkách. Práve babylonskí astrológovia určili pohyb piatich planét na oblohe. Hovorili im podľa svojich božstiev Nabu, Ištar, Nergal, Marduk a Ninurta, a i keď to tak nevyzerá, súčasné mená planét pochádzajú práve od nich. Neskôr totiž antická astrológia premenovala planéty zas podľa gréckych a rímskych bohov, a tak sa z chytrého babylonského Nabua stal nemenej chytrý posol rímskych bohov Merkúr, z babylonskej bohyně lásky Ištary rímska Venuša a z boha vojny Nergala rímsky boh vojny Mars. Z vládca babylonských bohov Marduka sa stal vládca rímskeho panteónu Jupiter a z boha plodnosti a poľnohospodárstva Ninurta rímsky boh Saturn s viac-menej rovnakou pôsobnosťou. K týmto piatim planétam pripočítali už Babylončania aj Slnko a Mesiac, takže sa počet pohyblivých telies na oblohe ustálil v astrológii na sedem. A tak to zostalo ďalšieho tri a pol tisícročia, než pomocou výkonných ďalekohľadov objavili hviezdári Urán a Neptún. Preto sa tieto planéty v tradičnej astrológii vôbec neobjavujú.

NEBESKÉ ZNAMENIA

To sú teda pohyblivé nebeské telesá. A čo ostatné hviezdy, ktorým sa tradične, ale dnes už vieme, že nesprávne, hovorí stálice? Do tých ľudia zda už od najstarších čias vpisovali podobu pozemských vecí, a tak vznikli na oblohe súhvezdčia. Aj tie majú pôvod v Babylonii. A boli to tiež babylonskí →

esemény (legtöbbször egy személy születése) sorsának minél pontosabb meghatározása volt. Tudománytörténeti szempontból, mint egykor a csillagászat részét, érdemes tanulmányozni, az asztrológia maga azonban áltudomány. Több híres tudós-csillagász foglalkozott asztronómiával, például Kepler János, német matematikus és csillagász is, aki felfedezte a bolygómozgás törvényeit, amiket Kepler – törvényeknek neveznek. Kepler gazdagabb emberek készített horoszkópot, ezzel próbált segíteni anyagi helyzetén. Az asztrológia kialakulását az európai hagyományok elsősorban Mezopotámia, illetve Babilónia papságához kötik. A Babiloni asztrológia a világ egyik legrégebbi, ősi tradíciókon alapuló asztrológiai módszere.

História astrológie siaha až do starovekej Babylonie.

Az asztrológia az ókori Babilon városából ered.

Az eredete a Krisztus előtti II. évezredig nyúlik vissza, amikor is szerves részét képezte számos vallási irányzatnak és kultusznak. A babilóniai asztrológusok a holdnaptárt, és öt főisten szimbólumát (Nabu, Istar, Nergal, Marduk és Ninurta) használták fel a sors megjövendöléséhez, amelyek mindegyike megfelelt a Naprendszer egy-egy planétájának. Később a görög és római istenekről nevezték át a bolygókat. A Nabua babiloni isten helyére lépett Merkúr, Istar babiloni szerelem istennőjét felváltotta Vénusz. Nergal isten helyére került Mars, Marduk babiloni főistent felváltotta Jupiter – az ég istene. Ninurt a termékenység és mezőgazdaság istenét pedig pótolta a római Szaturnusz isten. Ehhez az öt bolygóhoz a Babiloniak hozzácsatolták a Napot és a Holdat is, így a naprendszerük 7 elemből állt.

CSILLAGNEVEK

Azt már tudjuk, kiről lettek elnevezve a bolygók. De mi van a csillagokkal és a csillagképekkel? Az éjszakai égbolt csillagai közti könnyebb eligazodás érdekében az emberek már több ezer évvel ezelőtt is az egymáshoz közel látszó, fényesebb csillagok csoportjait – nem kis képzelőerővel – emberi vagy isteni lények, állatok vagy tárgyak képével azonosították. Megnevezésüket újra a már említett babiloni asztrológusok adták, ők voltak azok, akik 12 részre osztották az égboltot és kialakították a luniszoláris naptárt, amelyben az év 12 holdhónapból állt. Mindegyik hónap egy-egy csillagkép nevét viselte. Így alakult ki az ismert zodiákus, az égbolton a nappálya 12 egyenlő részre osztott sávja, melyek a 12 csillagjegyet alkotják. Ez az égi sáv az égboltnak a Nap egy év alatt megtett látszólagos útját övezi északról és délről. A zodiákus jegyek a hagyomány szerint minden egyes jegyhez bizonyos személyiségjegyet, természeti elemeket és szimbolikus lényeket társítottak. A régi babiloni csillagkép nevek fennmaradtak a mai napig, például Oroszlán, Skorpió, Rák, Ikrek ... Egyes megnevezések megváltoztak, például a babiloni Harcosból lett a mai Nyilas, a régi Földművelőből lett a Kos, a Korsóból lett a Vízöntő. Ez mind az északi féltekéről figyelték meg az asztrológusok, mert a délre csak kevesen jutottak el a középkorban.

„AMI ALANT VAN OLYAN, MINT AMI FENT VAN...”

Hét bolygó és tizenkét csillagkép – ezek az alapvető elemek, amelyekkel az asztrológia dolgozik. Igazából sokkal bonyolultabb az egész csillagrendszer, mint amilyenek bemutatják az egyes magazinok és divatlapok horoszkópjain keresztül. Nemcsak arról van szó, hogy az ember milyen csillagjegyen →

SK

→ astrológovia, ktorí rozdelili nebeskú sféru aj kalendárny rok na dvanásť úsekov a každý označili podľa dominantného súhvezdia tej-ktorej časti oblohy. Tak vznikol známy zvieratník, alebo inak nazývaný zodiak, a populárne „znamená zvieratníka“. Dokonca aj ich babylonské mená zodpovedali väčšinou tým dnešným: Lev, Rak, Škorpión, Blíženci... Pri iných je možné cez odlišné pomenovania vysledovať súvzťažnosť: z babylonského Bojovníka sa stal Strelec a z Džbánú Vodnár. Ale napríklad Baran sa vtedy volal Roľník. Tradičná astrológia, samozrejme, pracuje len so súhvezdiami viditeľnými na severnej pologuli, pretože na južnú pologuľu sa v staroveku, a dokonca aj v stredoveku dostal málo kto, aby mohol pozorovať hviezdy z tejto strany zeme. Ale možno to bolo všetko inak – veď Dante vo svojej Božskej komédii opisuje, ako jeho hrdinovia, ktorí pri svojej ceste očistcom a peklom preliezli zemou, pozorujú na opačnej strane planéty skutočne existujúce súhvezdie Južného kríža...

ČO JE HORE, JE AKO TO, ČO JE DOLE

Sedem planét a dvanásť súhvezdí – to sú základné prvky, s ktorými astrológia pracuje. Všetko je to však oveľa zložitejšie, než by sa podľa z vulgarizovaných

horoskopov v časopisoch mohlo zdať. Zďaleka totiž nejde len o to, v akom „znamení“ sa človek narodil. Pre astrológiu je totiž kľúčová poloha planét v okamihu (ideálne presne na sekundu či aspoň na minútu) jeho zrodzenia, navyše prepočítaná na miesto, kde dotýčny uvidel svetlo sveta. Každá planéta má mať vplyv na niečo iné, či už sa to týka ľudských vlastností, alebo osudu. Z tejto konštelácie sa potom zložito vypočítava povaha jedinca, jeho šťastné a nešťastné obdobia a priebeh jeho života. Hviezdy vám však nepovedia, čo vás čaká a neminie. Najmä moderná astrológia zdôrazňuje, že nič, o čom hovorí, nie je pevne predurčené, že skôr upozorňuje na dôležité rysy osobnosti, ukazuje možnosti a varuje pred rizikami. Ale prečo by vôbec hviezdy mali ovplyvňovať náš život? Astrológia tu stavajú na základnej okultnej poučke z tzv. Smaragdovej dosky Herma Trismegista, ktorá hovorí: „Čo je hore, je ako to, čo je dole.“ Teda, že dianie v makrokozme (na nebi) ovplyvňuje osudy mikrokozmu, totiž nášho sveta či priamo konkrétneho človeka. Ale je to tak naozaj? Priaznivci astrológie vám predstavia dlhý rad historických osobností, ktorých horoskopy vyšli dokonale, jej odporcovia nemenej dlhý rad tých, ktoré, naopak, nevyšli vôbec. Takže funguje naozaj astrológia? Nuž, to je vo hviezdach... •

38

TÉMA

HU

→ született, hanem arról is, hogy a bolygók születése pillanatában milyen pozícióban álltak. Ráadásul azt is figyelembe kell venni, hogy ki milyen helyen született a Földön. Az emberek tulajdonságára ugyanis hatással van a bolygók állása is. Ebből a konstellációból bonyolult számolások végeredményeként jön létre az egyén jellemzése,

az, hogy milyen emberi tulajdonságokkal van felruházva, milyen szerencsés és milyen tragikus időszakok váltják egymást az életében, és mi fog történni élete során. De a csillagok nem mondják meg konkrétan, hogy milyen események várnak ránk. A modern asztrológia azt hangsúlyozza, hogy semmi sem teljesen fix és előre meghatározott az életünkben. Inkább arra hívja fel a figyelmet, hogy mi a fontos az ember személyiségében, valamint figyelmeztet a várható kockázatokra. Lehet igazat mondott az ismert bölcs, Hermész Trismezistos, aki szerint: „Ami alant van olyan, mint ami fent van, és ami fent van, olyan, mint ami alant van, az Egy csodájának kiteljesedésére.” Tehát az ami zajlik fenn a csillagokban, a makrokozmoszban, befolyásolja a lentit – a földön lévőt, azaz a mikrokozmosz életét is. •

LABSKÁ STEZKA

LABSKÁ STEZKA V ÚSTECKOM KRAJI

Kam na cyklovýlet?

Labský kaňon

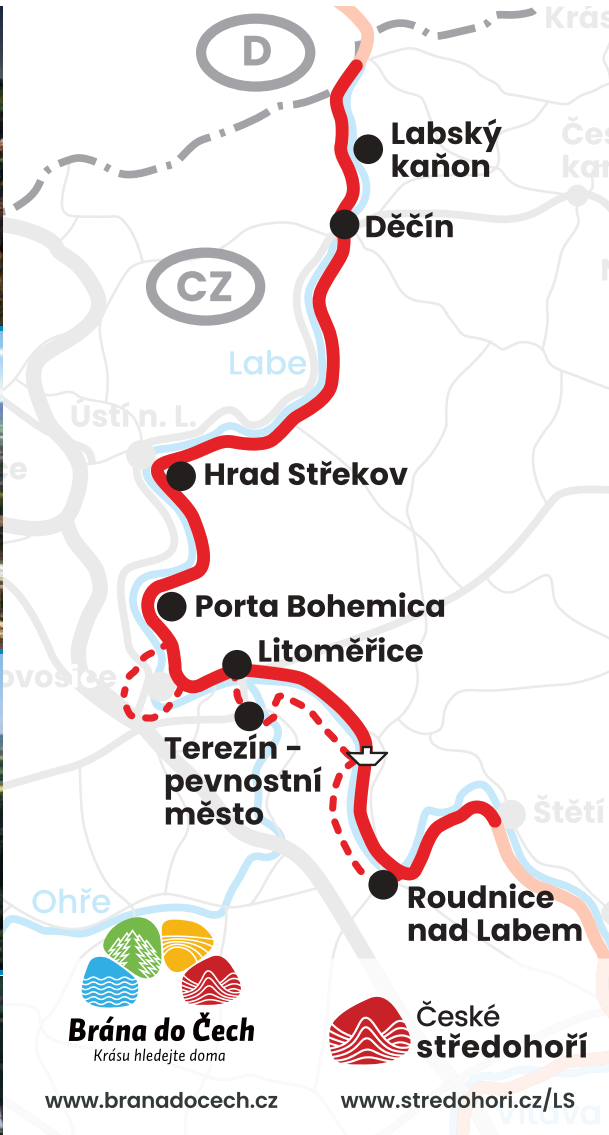
Děčín

Porta Bohemica

Pevnostní město Terežín

Hrad Střekov

Litoměřice

Roudnice n. L. -
Lobkowitzký zámek

Brána do Čech
Krásu hledejte doma

www.branadocech.cz

České středohoří

www.stredohori.cz/LS

 @labskastezkaUK
@branadocech

 @labskastezkaUK
@branadocech

Krásne a tajomné HRADY SLOVENSKA

Keď sa povie „Slovensko“, vybaví si človek hneď hory, lesy, jaskyne, kúpele a ďalšie prírodné krásy. Ale Slovensko je plné aj historických pamiatok vytvorených ľudskými rukami. Medzi tie najkrajšie patria hrady, ktorých u nás nájdete naozaj veľa – samozrejme, predovšetkým v hornatejších častiach krajiny. A prečo sa na ne nevydať práve počas prázdnin? My sme pre vás pripravili trojlístok tipov z rôznych kútov Slovenska.

Lenyűgözően szép várak szlovákiában

41
INSPIRÁCIÓ

ha azt mondjuk Szlovákia, azonnal a régi Magyarország kultúr-történelmi építményei és erődítményei, valamint a gyönyörű természet jut eszünkbe! Emellett, eszünkbe jutnak a barlangok és fürdőhelyek is. A legszebb történelmi látnivalók magas sziklaszirten állnak, ezeket érdemes a nyári szünetben meglátogatni. Kedvcsinálóként és ízelítőként mindenkinek a figyelmébe ajánljuk a következő látnivalókat.

.....
TEXT: Karol Nagy

FOTO: Shutterstock.com, Wikimedia Commons
.....

SK PRÍLIŠ MNOHO SESTIER

Jedným z najkrajších slovenských hradov je nepochybne Oravský hrad týčiaci sa majestátne nad riekou Oravou. Prechádzala tade jedna z vetiev jantárovej cesty od Baltiku do Stredomoria, a tak nie div, že panovníci mali eminentný záujem chrániť ho. O význame hradu, založeného v 13. storočí, svedčí aj to, že bol sídlom správcu Oravskej župy. V priebehu stáročí bol preto prestavovaný a stále dômyselnejšie opevňovaný. Ako jeden z mála hradov neskončil ako zrúcanina a zásluhu na tom majú do značnej miery ženy. Ako to? V roku 1606 získal od cisára Rudolfa II. hrad magnát Juraj Thurzo pod podmienkou, že tunajšie panstvo nesmie byť nikdy rozdelené. Pán Juraj zomrel roku 1616 a zanechal po sebe sedem dcér a jedného syna. Ten otca prežil len o päť rokov a na rad prišli ženské dedičky. Každé iné panstvo by si sestry rozdelili medzi sebou, pri Orave to však kvôli cisárskemu zákazu nešlo. A tak všetky spoločne ustanovili takzvaný „oravský komposesorát“, teda spoločne vlastnené panstvo. A pretože komposesorát pretrval až do roku 1945 a celý čas fungoval Oravský hrad ako centrum panstva, zachovala sa nám táto pamiatka dodnes. Aj keď mala namále – v závere druhej svetovej vojny si tu Nemci zriadili delostreleckú pozorovateľňu, ktorú sa Červená armáda rozhodla zlikvidovať paľbou rakiet nazývaných Kaťuša. Hrad zachránilo len to, že Nemci radšej rýchlo ušli. Jeho skazu by asi najviac želeli filmári. Oravský hrad je totiž vyhľadávanou kulisou. Natáčali sa tu slovenské rozprávky ako Kráľ Drozdia brada alebo Kráľ sokolov, ale aj zahraničné snímky. Prvou bol už roku 1922 čiernobiely Dracula a zatiaľ posledným 5. séria seriálu Van Helsing od Netflixu.

AŽ BUDE NAJHORŠIE...

Na hore Sitno v Štiavnických vrchoch sa vo výške 1 009 metrov nad morom vypína zrúcanina rovnomenného hradu. Jeho poloha je pre obranu ideálna, preto tu tiež prvé hradisko vyrástlo už v praveku a jeho valy môžete na kopci vidieť dodnes. Samotný hrad Sitno bol založený v 14. storočí a neskôr plnil dôležitú úlohu pri obrane proti Turkom. Výhodou bolo aj to, že obrancovia hradu mohli z vrcholu kopca kontrolovať celú krajinu až hlboko na juh, na územie dnešného Maďarska. Napokon, nádherné výhľady tu môžete obdivovať aj dnes. Sitno však nemalo šťastie na obyvateľov. V 16. storočí tu sídlil lúpežný rytier Melichar Balass, ktorého tu obliehalo kráľovské vojsko, v roku 1703 sa hradu zmocnili povstaleckí kuruci, ktorí ho o päť rokov neskôr pri svojom ústupe zničili. Od tých čias chátral. Zrúcanina →

HU TÚL SOK NÓVÉR

Szlovákia egyik legszebb turisztikai látványossága az Árva folyó felett sziklászirtre telepített Árva vára (Oravsky hrad). A középkorban a vár fontos szerepet játszott Magyarországnak északi határa és a Lengyelország felé vezető kereskedelmi út védelmében. Feltételezhető, hogy mint sok más vár ez is a tatárjárás után épült a 13. században, megyevárként funkcionált, Árva uraságának székhelye volt, egész Árva fennhatóságuk alá tartozott. Azon ritka várakhoz tartozik, amelyek a történelem során nem lettek elpusztítva, amit a mondák szerint a vár asszonyainak köszönhetünk. És ez hogyan sikerülhetett nekik? A 16. században II. Rudolf császár Árva várát Thurzó családnak adományozta, azzal a feltétellel, hogy a várat és a hozzá tartozó

1 - Hrad Čachtice
Csejtei vár

2 - Oravský hrad
Árva vára

3 - Zručany hradu Sitno
Szitnya vára

birtokot nem lehet szétdarabolni, Thurzó György 1616-ban meghalt, a birtok öröklését végrendeletében a leányára is kiterjesztette, de előírta, hogy a birtok nem darabolható fel. Ezt a végrendeletet a király újra jóváhagyta. Györgynek ugyanis 7 leánygyermek és egy fiú gyermeke volt, aki csak öt évvel élte túl édesapját. Így a női örökösök vették birtokba a várat. Mivel a császári adományban az szerepelt, hogy a várat nem lehet szétdarabolni, nem lehetett szétosztani a leány örökösök között sem, így jött létre a feloszthatatlan ún. „árvái közös társtulajdon”. Ez gyakorlatilag a vár államosításáig a XX. század közepéig végig így maradt, és ennek köszönhető, hogy a műemlék nem volt elpusztítva a történelem során. Persze a várban is folytak harcok, a második világháború végén

előbb a németek foglalták el, majd a Vörös Hadsereg, de a németek végül elmenekültek, így a szovjet hadseregek nem rombolta le a várat.

LEGROSSZABB ESETBEN...

Selmecbánya nyugati látóhatárának látványossága a Selmecihegység legmagasabb csúcsa, az 1 009 m magas, gyönyörű kilátást nyújtó Szitnya. A Szitnya tetejét három oldalról meredek sziklafalak védik, a negyedik (északi) oldal védelmét Szitnya vára (Hrad Sitno) biztosította. A 13. században építették őskori vár-erődítmény helyén. Védelmet nyújtott a törökök ellen, a várról tiszta időben elláttunk egészen Magyarországra. A 16. században a várban letelepedett egy Balassa Melichar nevű rablólovag, akit a királyi sereg próbált legyőzni, majd 1703-ban a várat a kurucok foglalták le. Miután a császári önkényuralom ellen harcoló felkelők kiszorultak erről a vidékről, a bevonuló győztes Habsburg zsoldosok felrobbantották az erősség falait. A továbbiakban nem építették újjá, a 18. század elejétől Szitnya romokban hever. A váromban helyi betyárok telepedtek le, erre utal például a közeli „Rabló konyha” sziklafal elnevezése, vagy a monda az elrejtett kincsről.

Egy másik érdekes monda szerint, nem a Szitnya dobtetőn, hanem a domb belsejében egy szundikáló sereg katona rejtőzködik, akik készen állnak segíteni Szlovákiának, ha szükségessé válik. Legrosszabb esetben, ha például idegenek megtámadják az országot, a szundikáló lovagok felkelnek és sietnek harcolni a megmentéséért. De jó lenne, ha több ilyen mesebeli dombja lenne Szlovákiának! →

4 - Čachtická pani,
krvavá grófká
Alžbeta Báthoryová
Vérgrófnóként Báthory
Erzsébet

SK → sa stala útočiskom zbojníkov, ktorých tu pripomína názov blízkeho skalného útvaru „Zbojnícka kuchyňa“ aj povest o zakopanom poklade. To, čo je však na Sitne najzaujímavejšie, sa nenachádza hore na kopci, ale priamo v ňom. Teda aspoň podľa legendy. Povest rozpráva, že v hore drieme vojsko rytierov, ktorí vraj odtiaľ vyrazia Slovensku na pomoc, až bude krajine najhoršie. A zatiaľ čo zaujímavých hradov je u nás naozaj veľa, druhé také vojsko v zálohe nemáme. Tak čo myslíte, kedy rytieri vyjdú?

„ČORTŮV HRÁD, TAM STRAŠÁ!“

Tento výrok z československého filmu Tajemství hradu v Karpatech si pri pohľade na mohutnú zrúcaninu neďaleko Nového Mesta nad Váhom vybaví kdekto. V skutočnosti však nejde o tajomstvom opradený Čertov hrad, ale o Čachtice, ktoré si v roku 1980 filmári vybrali pre ich malebnú podobu. K Čachticiam sa však viaže rozprávanie ešte temnejšie než k filmovému Čertovmu hradu a proti „Čachtickej pani“ Alžbete Báthoryovej bol aj filmový zloduch barón Gorc skutočný baránok.

Alžbeta, pochádzajúca z uhorského rodu Báthoryovcov, sa na Čachtice dostala vďaka sobášu s ich majiteľom, magnátom Františkom Nádasdym. Do dejín vstúpila pod prezývkou „krvavá čachtická pani“, pretože práve tu, v Čachticiach, sa mala dopúšťať týrania a brutálnych vražd mnohých poddaných dievčiat (najvyšší údaj uvádza až 2 000 obetí, to je však asi značne nadhodnotené). Legenda dokonca hovorí, že sa mala kúpať v ich krvi. Ako to bolo v skutočnosti, to sa asi už nikdy nedozvieme, v každom prípade jej vyčiňanie ukončil v roku 1610 súd. Ten sa však odohrával v čisto feudálnom duchu, a tak jej pomocníci z radov služobníctva skončili bez milosti na popravisku, ale sama Alžbeta ako šľachtičná, a dokonca neteť polského kráľa, vyviazla len s doživotnou internáciou. A zatiaľ čo svoje zločiny páchala v renesančnom kasteli v podhradí, kde kvôli väčšiemu pohodliu sídlila, koniec života strávila priamo na čachtickom hrade. V jeho veľkej veži bola držaná vo vcelku znesiteľnom domácom väzení až do svojej smrti roku 1614. Pochovaná bola údajne v tunajšom Kostole sv. Ladislava, jej hrob sa však nepodarilo nájsť. Zatiaľ... •

44

INSPIRÁCIA

HU → „ÖRDÖG VÁRA, OTT KISÉRTENEK!“

Várkastély a Kárpátokban című, egy kevésbé ismert Verne regény cseh-szlovák filmes feldolgozásából származik a mondat. Lehet azt gondolnánk, hogy a filmnek a Vágújhely fölött magasodó Ördög-vár elnevezésű várral adott helyszínt. De ez nem így van! Nem a Vág Újhelyi Ördög-várról van szó, hanem a Csejte (Čachtice) község felett magasba emelkedő Báthory Erzsébet vérgrófnő hajdani székhelyéről, Kárpátok „titokzatos várkastélyáról“, ahol 1980-ban forgatták a szóban forgó filmet. A filmben egy gonosz Gorc nevű báró szerepel, de még nála is nagyobb gonoszságokról ismert a vár a 16. és 17. század fordulóján itt élt Báthory Erzsébetnek köszönhetően, akit szadista hajlamai miatt „vérgrófnőnek“ neveztek el.

Báthory Erzsébet, magyar grófnő, a történelmi Báthori család szülötte, Nádasdy Ferenc feleségeként került Csejtére. Alakját rémséges és kegyetlen legendák övezik, habár a történelemtudomány ma már koncepció vadakként tekint ezekre vámpírszerű kitalált történetekre. Thurzó György nádor, aki Nádasdy első országbíróvá válása után a második helyre szorult, egyszer váratlanul érkezett a grófnő csejtej várába. A meglepetésszerű látogatás oka

a nádor fülébe jutott hír, amely szerint a vár udvarán több lány holttestét találták eltemetve, megcsonkítva. Báthory Erzsébet ellen azonnal eljárás indítottak, előzetes letartóztatás címén a csejtej vár egyik szobájába falazták. Szolgáloít kihallgatták, különböző kínzásokkal beismertő tanúvallomásokot csikartak ki belőlük, majd lefejezték és máglyán elégették őket. Nemesi származású lévén Erzsébetet nem állíthatták bíróság elé, nőként pedig felségértéssel sem vádolhatták meg, így saját várában ítélték börtönfogságra, amelynek négy év után Erzsébet halála vetett véget. •

ČESKÉ DĚDICTVÍ
UNESCO

Praha

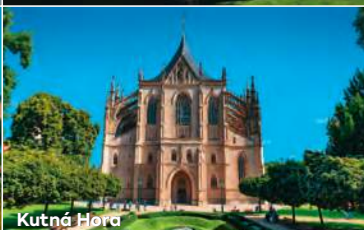
Český Krumlov

Telč

Žďár nad Sázavou

Kutná Hora

UNESCO pamiatky sú ako z rozprávky

Lednicko-valtický areál

Kroměříž

Holašovice

Litomyšl

Olomouc

Brno

Třebíč

Erzgebirge / Krušnohoří

Kladruby nad Labem

Lázeňský brojůhelník

Jizerskohorské bučiny

Žatec a krajina žateckého chmele

Staňte sa členom klubu UNES&CO.
a zúčastnite sa nekonečnej súťaže!

www.unesco-czech.cz

Střední Čechy

#VisitCzechia

Naskenujte
a utečte

Olvassa be
és induljon

UTEČTE Z MESTA

Hodte starosti za hlavu
a vydajte sa v ústrety
vlastnému dobrodružstvu

STREDNICEHY.CZ

SZABADULJON KI A VÁROSBÓL

Dobja el mindennapi
gondjait és töltsdön
fel utazással

VISITCENTRALBOHEMIA.COM

RÝMAŘOV

- mesto plné histórie
- drsná krása Hrubého Jeseníka
- jedinečná atmosféra
- pestrofarebná paleta pamiatok

Rýmařov

www.rymarov.cz

Naskoč k nám

do rozbehnutého

vlak

Hľadáme kolegov, ktorí nám pomôžu
zmeniť verejnú dopravu

Láka Ťa práca v Leo Express?

Pozri na leoexpress.sk,
kde nájdeš zoznam všetkých voľných pozícií.

32 rokov vysokorýchlostnej železnice v Španielsku

V Česku a na Slovensku sa stále častejšie diskutuje o plánoch na výstavbu vysokorýchlostnej železničnej trate. Vydajte sa preto s nami na výlet do Španielska za naším partnerom Renfe, ktorý má s prevádzkou vysokorýchlostných vlakov bohaté skúsenosti.

TEXT: Renfe FOTO: Patier / Renfe

48

ADVERTORIÁL

AVE je komerčná osobná železničná doprava zaistovaná spoločnosťou Renfe, ktorá využíva vlaky dosahujúce rýchlosť až 300 km/h, vybavené kaviarňou, reštauráciou a rôznymi oddychovými zónami. AVE, ochranná známka registrovaná spoločnosťou Renfe, je synonymom spoľahlivosti, kvality, presnosti a služieb na úrovni.

SK Dňa 21. apríla 1992, v roku konania svetovej výstavy Expo v Seville a olympijských hier v Barcelone, začala AVE prevádzku s flotilou 18 vlakov jazdiacich rýchlosťou až 300 km/h medzi Madridom a Sevillou. Táto udalosť sa ako jeden z mílnikov zapísala do histórie Španielska. AVE sa počas posledných 30 rokov stala celosvetovo uznávaným symbolom španielskej identity. Od prvej jazdy AVE prepravila spoločnosť Renfe svojimi vysokorýchlostnými vlakmi viac než 500 miliónov cestujúcich, čo je desaťnásobok počtu obyvateľov Španielska.

V súčasnosti má spoločnosť Renfe flotilu 300 vlakov, ktoré obsluhujú viac než 3 726 kilometrov vysokorýchlostných tratí na 13 trasách a spájajú 70 miest. Vysokorýchlostné spoje spoločnosti Renfe sú dostupné viac než 70 % španielskej populácie, vďaka čomu sa AVE stalo globálnym meradlom v tejto oblasti. Okrem AVE bola vytvorená rozsiahla vysokorýchlostná železničná sieť zahrňujúca produkty ako Avant (regionálne vysokorýchlostné vlaky), Alvia (vlaky s meniteľným rozchodom) a Avlo (nízkonákladové vysokorýchlostné vlaky) s viac než 340 dennými spojmi. Najnovším prírastkom do vysokorýchlostných destinácií spoločnosti Renfe sú Galícia a Astúria.

Nástup vysokorýchlostných vlakov spôsobil revolúciu na trhu hromadnej dopravy v Španielsku, zmenil vnímanie cestujúcich a postavil vlak do pozície priateľského, pohodlného a rýchleho dopravného prostriedku, najmä pre medzimestské cestovanie. To sa prejavilo v roku 1992 na trati Madrid – Sevilla a potvrdilo pri všetkých nasledujúcich vysokorýchlostných železničných tratiach. •

Nagysebességű vonatok Spanyolországban

Csehországban és Szlovákiában is elindult egy dialógus arról, hogy ki kellene építeni egy nagysebességű vasúti szolgáltatást az országban. Addig még elkészül a vonal, ízelítőként- ismerjük meg a már meglévő spanyol Renfe járatait és vasúthálózatát, amely a leghosszabb nagysebességű hálózat Európában.

HU Az első Madrid és Sevilla közötti AVE vonal 1992. április 14-én nyílt meg a sevillai világiállítás megnyitójára és a Barcelonában megrendezett olimpiai játékok előtt. Ez az esemény beírta magát a történelembe, hisz a Barcelona-Madrid közötti vonalon a vonat elérte a 300 km/h sebességet. Az utóbbi 30 év alatt az AVE márka reprezentatív spanyol márkává nőtte ki magát, erről az is tanúskodik, hogy a Renfe állami vasúttársaság a kezdetektől mostanáig összesen több mint 500 millió utast szállított.

A Renfe Spanyolország nemzeti vasúttársasága, mely egyaránt foglalkozik teher- és személyszállítással, összesen 13 vonalon 70 várost köt össze. A spanyol lakosság 70 % számára elérhetőek a Renfe járatai, emiatt büszkén tartják magukat a legnagyobb utasszállítónak, mint minőségben, mint a járatok számában is. Emellett 1992-ben új Avan regionális, nagysebességű közép távú járatot indítottak Renfe 100 sorozatú motorvonatokkal, továbbá Alvia (nyomtáv váltó vonatok) és Avlo (nagysebességű vegyes szolgáltatású járatok) összesen több mint 340 járatot indítanak napi szinten. A Renfe társaság legújabb nagysebességű járatai Galícia és Asztúria régiókban lettek kiépítve.

A nagysebességű vonatok megjelenése gyors előrelépést és haladást hozott az utasforgalomba Spanyolországban, egyértelműen megváltoztatta az emberek utazási szokásait és a vasúti utazásra való szemléletüket, mivel a vonatozás gyors, modern, kényelmes és nagyon megbízható közlekedési formává fejlődte ki magát. A nagysebességű járatok népszerűsége, az új járatok bővítése, mind azt bizonyítják, hogy a spanyolok a vasútra úgy tekintenek, mint a jövő közlekedési eszközére. •

Az AVE egy nagysebességű vasúti szolgáltatás Spanyolországban, amelyen az állami Renfe társaság üzemelteti a járatait. A hálózaton a vonatok sebessége eléri akár a 300 km/h sebességet is. Az AVE a színvonal és a megbízható márka szimbóluma, ahol a pontosság, minőség és magas szintű szolgáltatások száz százalékban biztosítva vannak.

50

ADVERTORIÁL

Vytúžená dovolenka v Mariánskych Lázňach

TEXT A FOTO: -fsr-

www.falkensteiner.com/spa-resort-marianske-lazne

[@falkensteinerhotels_en](https://www.instagram.com/falkensteinerhotels_en)

Falkensteiner Spa Resort Mariánské Lázně sa jasne odlišuje od tradičných kúpeľných hotelov v regióne. Nájdete tu známe kúpeľné procedúry a vlastný minerálny prameň.

SK Najviac vás prekvapí moderný prístup a dizajn hotela, ktorý určite osloví mladšiu klientelu. V súlade so svetovými trendmi v oblasti wellness vytvorili kúpeľné programy, ktoré vám počas pobytu zabezpečia nielen úplný relax, ale zároveň vás nasmerujú na cestu k lepšiemu zdraviu do budúcnosti.

Vo Falkensteiner Spa Resort sa o vás postarajú holisticky. Je dôležité si uvedomiť, že naše telo treba rozmaznávať zvnútra, preto v spolupráci s nutričným terapeutom vytvorili koncept Balance Vital Cuisine, ktorý sa vyznačuje regionálnymi a čerstvo zozbieranými surovinami, šetrnými metódami varenia a prísnyimi normami kvality.

Falkensteiner Spa Resort Mariánské Lázně sa môže pochváliť jedným z najväčších wellness centier v regióne, sú tu 4 bazény vrátane vyhrievaného vonkajšieho, sauna a relaxačná zóna. •

51
ADVERTORIÁL

Gyógyító Nyaralás Marienbadban

A Falkensteiner Spa Resort Marianske Lazne kiemelkedik a régió hagyományos gyógyszállodái közül. Itt, a jól ismert gyógykezelések és a szálloda saját ásványvízforrása várja a vendégeket.

HU Meglepő a szálloda modern kialakítása, mely vonzó lehet a fiatalabb vendégkör számára. A világ wellness trendjeit követve olyan spa programokat állítottak össze, amelyek nemcsak a teljes kikapcsolódást biztosítják az itt tartózkodás alatt, hanem a jobb egészség felé vezető úton is elindíthatják a résztvevő vendégeket.

A Falkensteiner Spa Resort holisztikus módon gondoskodik rólad. Nem szabad elfelejteni, hogy testünket belülről is kell kényeztetni, ezért egy táplálkozási terapeutával együttműködve kidolgozták a Balance Vital Cuisine koncepcióját, amely büszke a regionális és frissen szedett

alapanyagokra, a kíméletes főzési módszerekre és a szigorú minőségi előírásokra.

A Falkensteiner Spa Resort a régió egyik legnagyobb wellnessközpontjával büszkélkedhet, amely 4 úszómedencével, köztük fűtött kültéri medencével, szaunával és relaxációs területtel rendelkezik. •

Aby mal každý zákazník správny lístok a usmieval sa

To je odpoveď stevardky Lucie Nemcovej na otázku, čo je na jej práci najdôležitejšie. Podobne to vidí aj jej kolegyňa Suzana Zekič. Tradičnú rubriku sme tentoraz poňali trochu netradične, a tak vám predstavujeme hneď dve naše stevardky.

TEXT: Jakub Jukl

FOTO: archív Lucie Nemcovej
a Suzany Zekič

52

PREDSTAVUJEME

**Minden
utasnak
meglegyen
a helye és
mindenki jól
érezze magát.**

Ezt válaszolja Nemcová Lucie, stewardes, arra a kérdésre, hogy mit tart a legfontosabbnak a munkájában. Hasonlóan válaszol kolléganője Zekič Suzana. Hagyományos rovatunkban most rendhagyó módon két alkalmazottat mutatunk be egyszerre.

Bežný deň stevardky

Pri príchode do práce sa telefonicky ohlásim dispečerovi a privítam sa s rušňovodičom, skontrolujem čistotu vlaku a funkčnosť všetkých zariadení.

Po celý deň som k dispozícii cestujúcim kvôli informáciám aj pre pomoc s batožinou. Kontrolujem a predávam cestovné lístky.

Na každej konečnej stanici skontrolujem, či niekto nezostal vo vlaku, a preberiem s rušňovodičom organizačné veci.

Pozdravím sa s nastupujúcou zmenou, v pobočke odvediem tržbu z lístkov a odhlásim sa u dispečera.

Stewardess egy napja

Érkezéskor telefonon bejelentkezem a diszpécsernél, köszönök a mozdonyvezetőnek, ellenőrzöm az eszközök működését és a vonat tisztaságát.

Egész úton rendelkezésére állok az utasoknak, segítek nekik a poggyással. Ellenőrzöm és értékesítem a vonatjegyeket.

Végállomáson ellenőrzöm újra a vonatot, nem maradt-e ott utas, egyeztetek információkat a mozdonyvezetővel.

Köszönök az engem váltó kollégáknak, leadom a napi bevételt és kijelentkezem a diszpécsernél.

SK Ich náplň práce je rovnaká, teda starostlivosť

o cestujúcich, zaistenie pohodlnej prepravy a kontrola aj predaj cestovných lístkov. Podobná bola aj ich cesta na paluby vlakov Leo Express. Pre Suzanu bola práca stevardky jasnou voľbou. Vyštudovala strednú dopravnú školu a chcela zostať v odbore. „Pracovná pozícia stevardky bola ako stvorená,“ hovorí. Na trati Bratislava – Komárno pracovala už pre iného dopravcu, a keď prišiel Leo Express, prestúpila k nemu. „Chcela som ostať na tejto trati. Je to moja srdcovka,“ vysvetľuje. Aj Lucia Nemcová pracovala vo vlakoch už predtým, nakoniec však aj ona prešla k spoločnosti Leo Express. →

HU Mindkettőjük munkaköri leírása azonos, ők felelnek az utasok biztonságáért, továbbá jegyeket kezelnek és értékesítenek a vonaton. Munkaviszonyuk kezdete a Leo Expressznél is több hasonlóságot mutat. Suzana számára a vasút nem volt opció, hiszen vasútforgalmi középiskolát végzett és a szakmában akart maradni. „Az utaskísérői, másnéven steward pozíció iránt érdeklődtem.” Már azelőtt is a Pozsony – Komárom útvonalon dolgozott egy másik vasúttársaságnál. „Mindenképpen ezen a vonalon szerettem volna maradni. Ez a szívügyem!” mondja Nemcová Lucia, aki szintén más vasúttársaságnál dolgozott, de végül átjött a Leo Expresshez. →

SK → ÚSMEV RIEŠI VŠETKO

Čo považujú na svojej práci za najťažšie? Podľa Lucie je to komunikácia s ľuďmi. „Tak ako vie byť niekto veľmi milý, vie byť aj nepríjemný,“ opisuje problémy s niektorými zákazníkmi. A ako na to reaguje? „Samozrejme, úsmevom, ten dokáže vyriešiť skoro každú situáciu,“ hovorí. Pre Suzanu je zas najťažšie ranné vstávanie, napríklad aj o druhej hodine ráno. Cestujúci môžu byť rozospatí a uhudraní, stevardka však musí žiariť úsmevom.

RUŽE VO VLAKU

Práca stevardov má aj mnoho krásnych stránok. „Z vlaku je nádherný výhľad na krajinu. Asi

najkrajšie sú východy slnka,“ hovorí Suzana. Lucia má zas rada stretávanie sa s ľuďmi a príhody, ktoré pri tom zažije. O jednu takú sa podelila: „Raz sme ostali na stanici Lehnice pomerne dlho, vysvetlili sme cestujúcim situáciu a vystúpili sme z vlaku, vyvetrať sa, zhovárali sme sa s ľuďmi, žartovali sme. Bola to celkom nešťastná situácia, ale s kolegynkou sme z nej vyťažili maximum a napokon sa takmer každý cestujúci usmieval.“ Príhodu so šťastným koncom má aj Suzana: „Na Valentína som počas pracovnej zmeny dostala ruže od cestujúcich ako milé gesto. V ďalšom osobnom vlaku sa hádal mladý pár, zámienkou boli práve ruže, ktoré slečna nedostala, ich hádku sa nedalo nezapočuť, a tak, keď išla na toaletu, darovala som pánovi ruže, ktoré som od cestujúcich dostala ja. Ten bol celý šťastný a po návrate svojej milovanej jej ich daroval so slovami, že to malo byť prekvapenie.“

BATERKY DOBÍJAM S KAMARÁTMI

A čo Suzana a Lucia robia vo voľnom čase? „Veľakrát si rada vyrazím s kamarátmi do prírody a dobíjam baterky. Rada cestujem, čítam knihy a pečiem zákusky,“ opisuje Suzana. Zato Lucia časť svojho času venuje vysokej škole. Miluje tiež cestovanie, ale rada trávi čas aj doma, s knižkou či pletením. Rada sa vracia aj do rodného kraja: „Kedže som z Kysúc, moje najviac ľúbené je vracat sa domov a prechádzať sa po lesoch a navštevovať rodinu.“ •

54

PREDSŤAVUJEME

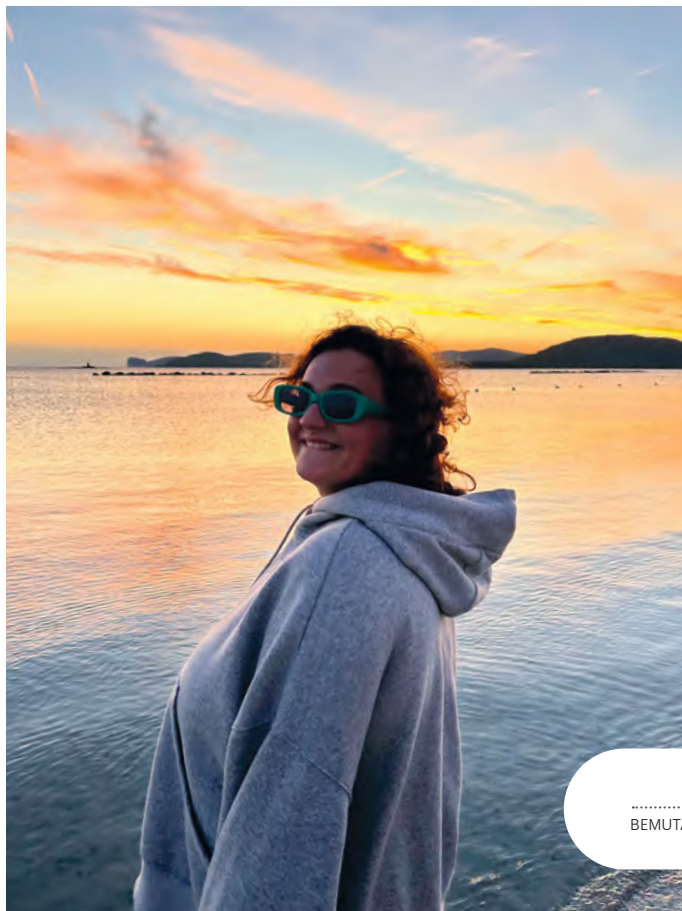
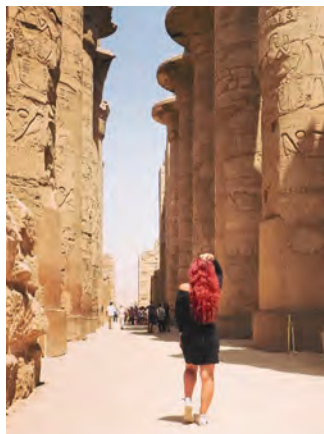

HU → A MOSOLY SOKAT SEGÍT

Mi jelent a legnagyobb kihívást számukra? Lucia szerint a kommunikáció az emberekkel. „Vannak kedves emberek, de ugyanakkor vannak gorombák is.“ És hogyan reagál ilyen helyzetben? „Természetesen mosollyal, mert az sokat enyhít a helyzeten!“ mondja. Suzana számára a legnehezebb a reggeli koránkelés, néha hajnali kettőkor csörög az ébresztője. Hajnalban az utasok ingerlékenyebbek, de neki persze mosolyognia kell!”

RÓZSÁK A VONATON

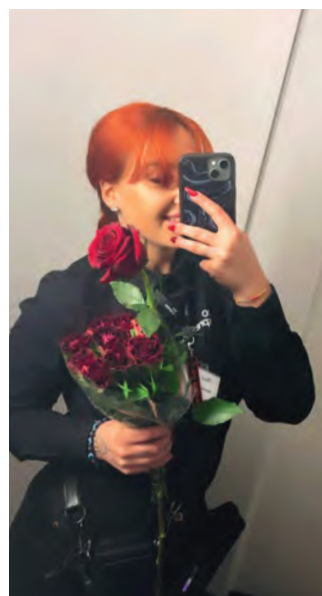
Persze munka közben vannak örömteli pillanatok is. „A vonatból

gyönyörű a kilátás. A legszebbek a napkelték és a napnyugták.” mondja Suzana. Lucia kiemeli a találkozásokat kellemes utasokkal. Megemlítette az egyik borúsnak indult munkanapot: „Egyszer nagyon sokat álltunk a Lehnice-i állomáson, kiszálltunk a vonatból, egy kicsit levegőztünk, beszélgettünk az utasokkal, viccelődtünk. Kolléganőmmel próbáltuk egy kicsit feldobni a hangulatot és a végén már mindenki mosolygott.” Boldog befejezésre emlékszik vissza Suzana is. „Egyszer Valentin napra kaptam az egyik utastól egy csokor rózsát, csak úgy kedvességből. A következő vonaton egy fiatal pár azon veszekedett, hogy a fiatalember Valentin napra nem adott virágot kedvesének. Amikor a férfi kijött a mosdóba, odaadtam neki a rózsákat, hogy lepje meg barátnőjét. Ő boldogan adta át neki a csokrot! Mondanom sem kell, mekkora nagy volt a meglepetés és az öröm!”

BARÁTAIM KÖRÉBEN TÖLTÖDÖM

És hogyan tölti a szabadidejét a két stewardess? „Sokat túrázom a barátaimmal, természetben töltődöm fel úgy igazán. Szeretek utazni, könyveket olvasni és sütni mindenféle finomságokat.” meséli Suzana. Kolléganője Lucia szabadideje jelentős részét most kitöltik a főiskolai tanulmányok. Emellett szeret ő is utazni, olvasni, kézimunkázni, főleg kötni. „Én Kysuce-ről vagyok, szeretek hazajárni a családomhoz és otthon túrázni erdőben.” •

HŘEBENOVKA
Českým Švýcarskem

objavte
1000 KRÁSNÝCH
MIEST
NA 100 KILOMETROCH

hribenovka.com

ESTETIKA A UDRŽATEĽNOSŤ V CENTRE PRAHY

- Perfektná lokalita s výbornou dopravnou dostupnosťou
- Izby s moderným komfortom
- Prvý český hotel s ekologickým certifikátom
- Výdatné raňajky z lokálnych zdrojov
- Interiér inšpirovaný textami Franza Kafku
- Osobný servis a priateľská atmosféra

**Objavte čaro pobytu, kde elegancia
a udržateľnosť idú ruka v ruke.**

Zdieľajte a vyhrajte

Zdieľajte svoje fotky s hashtagom #leoexpress na Instagrame a vyhrajte 1 000 leo kreditov. Každé tri mesiace vyberáme víťaza a okrem neho zverejňujeme aj ďalšie podarené snímky.

Posztoljon és nyerjen!

Posztoljon képet az Instagram fiókjában a #leoexpress hashtag alatt és nyerjen 1 000 leo-kreditet! Minden harmadik hónapban kisorsolunk egy szerencsést, akinek a fotóját itt publikáljuk.

58

FOTOSÚTÁŽ

VÍŤAZ VYDANIA
VERSENY NYERTESE

FOTO: @oeffifotos_ennstal

FOTO: Andrea M.

FOTO: Michal M.

FOTO: Martin M.

FOTO: Lukáš S.

MALOVANÉ CYKLOMAPY

Cyklistická sezóna je v plnom prúde, tak sa s nami vydajte na výlet! Naše nízkopodlažné vlaky sú na prepravu bicyklov ideálne. Vo vybraných vozňoch teraz nájdete maľované mapy Podunajska a Žitného ostrova s mnohými trasami a cieľmi. Cyklistické mapy sa postupne objavia vo všetkých našich vlakoch.

KERÉKPÁRTÉRKÉPEK A VONATBAN

A kerékpárszezon javában tart, ne habozzon, induljon velünk kirándulni! Alacsonypadlós vonatjainkkal kényelmesen lehet szállítani a kerékpárokat! Egyes vagonokban a Duna menti régió kerékpártérképei vannak elhelyezve a falakon. A közeljövőben az összes vonatban lesznek ilyen kerékpártérképek.

PRENÁJOM VLAKOV

Vedeli ste, že naše vlaky si môžete aj prenajať? Ak potrebujete prepraviť väčšiu skupinu cestujúcich, napríklad na služobnú cestu, firemný teambuilding alebo školský výlet, nestresujte sa prepravou a nechajte to na nás. Radi vám pripravíme ponuku na mieru a prispôbime sa vašim potrebám. V prípade záujmu o rezerváciu nám napíšte na obchod@le.cz.

KÜLÖNVONAT, KÜLÖNKOCSI

Piaci igényhez igazodva, nagy létszámok esetén különvonat, illetve különkocsi közlekedést is vállalunk. Ha nagyobb barátai társasággal utazik, üzleti céllal utazik a kollégákkal, vagy osztálykirándulást tervez, tanulmányi útra készül, nem kell stresszelnie az út miatt! Személyre szabott árajánlatot dolgozunk ki önnek! Bővebb információt a obchod@le.cz címen kérhet.

KÁVA A ČAJ ZADARMO

Najnovšie si pri ceste vlakom do práce alebo na výlet môžete vychutnať kávu alebo čaj zadarmo. V termoskách je pre vás pripravená hotová káva, horúca voda na zaliatie čaju a tiež všetko príslušenstvo. Káva a čaj zadarmo je k dispozícii aj v našej pokladnici v Bratislave, a to pre členov nášho vernostného programu Smile Club. Veríme, že sa coffee corner osvedčí a následne ho nasadíme na všetky naše vlaky na Podunajsku.

KÁVÉ ÉS TEA INGYEN

Újdonság! Ha vonatjainkkal munkahelyére utazik, vagy kirándulásra, ingyen kávéval és teával kínálja majd meg a személyzetünk! Hőálló edényekben Önre vár a forró kávé, illetve a teára való forralt víz, és persze a hozzávalók a meleg ital ízesítéséhez. Smile Club tagok számára ingyenes kávé és teát biztosítunk a pozsonyi vasúti főpályaudvaron elhelyezett értékesítési irodánkban. Bízunk benne, hogy a coffee corner szolgáltatásunk elnyeri utasaink tetszését!

Časové traťové lístky

Neobmedzené cestovanie po zvolenej trase
Bratislava–Komárno

- varianty na 7, 30 a 90 dní
- pre členov vernostného programu **Smile Club** v tarife Dospelý
- cestujte jednosmerne, obojsmerne alebo len v časti predplatenej trasy

Cestujte za 1 € denne

S ročným časovým lístkom **DunajPass** môžete cestovať po celej trase bez obmedzenia a využívať aj lounge na hlavnej stanici v Bratislave.

Investujte do reklamy,
ktorá bude vidieť.

obrazovky

polep vlaku

sklápacie
stoly

PR článok

lístky

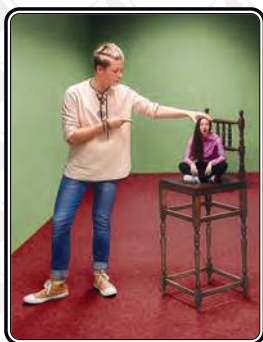
magazín

Komplexné
kampane pre
ON/OFFline

MÚZEUM FANTASTICKÝCH ILÚZIÍ FANTASZTIKUS ILLÚZIÓK MÚZEUMA

Najzábavnejšie múzeum v Prahe! Prága legviccesebb múzeuma!

www.muzeumfantastickyhiluzi.cz